

Jó Pajtás

Fotó: Törőcsik László

** Jubiláris, 40. sakktornánkon túl*

** Poszterünkön Zavarkó Vilmos,
a tekevilág „Đokovića”*

** Ajándékunk a hátlapon:
szorzótábla*



A székelykeveiek Újvidéken

A székelykevei Žarko Zrenjanin iskola tanulói újvidéki kirándulásuk alkalmával a pétervárad-i várból a városközpont felé haladva tettek egy kis kitérőt, és – nagyon szép tőlük! – meglátogatták kiadójázunkat. Annak ellenére, hogy szombat volt és munkaszüneti nap, amikor elcsendesednek nyomdagépeink, mégis akadt látnivaló. A hatalmas rotációs gép méreteiből kifolyólag üzemén kívül is impozáns. Vendégeink a Jó Pajtás szerkesztőségében gyereklapjaink régebbi számaiból válogathattak, röviden elbeszélgettünk, és ekkor... Ki gondolta volna, hogy a roncs lesz a fő látvány?! Valahol a féltető egyik sarkában évtizedek óta áll a csaknem százéves betűszedő gép. A maga idejében a technika csodája volt, ma a kíváncsiakat vonzza. De hogyan kijutni a feltetőre? Tekervényes az odavezető út, és sok rajta a hétvégén zárva tartott ajtó. A vidéki gyerekek azokban még „ápolják” az ablakon való ki-bejárás hagyományát. (A városban az ötödik emeleten ez bonyolult.) Az egyébként veszélytelen ám szokatlan út megtételére sok vállalkozó szellemű önkéntes jelentkezett, ha visszagondolunk: valamennyien! **Borsos Attila** tanár felügyeletével **Barjaktárov Kamélia**, **Sebestyén Martin** és **Györfi Viktor** fényképezkedhetett a betűszedő gép mellett.



Weöres Sándor Duna mellett

Duna mellett kopár fa,
rászállott a madárka,
rászállott a madárka,
vízre hajló ágára.
Kettőnk te madárka,
csak elbír a kopár fa,
ráülünk az ágára,
fűtülünk a világra.

Tamkó Sirató Károly Szembeszél



Hogyha
fúj
a szembeszél,
okos
ember
nem beszél!
Lélegzik az orrán
át.
Nagy hidegben,
ősz-esőben
így játssza ki
a náthát!

A Jó Pajtás nevét nemcsak újságunk viszi hírül, hanem a sakk is Jubileumi tornánk Csókán

A Vajdasági Sakkszövetséggel karöltve lapunk a hétvégén rendezte meg jubiláris, 40. sakkturnáját. Szinte hihetetlen ma már, hogy ennyi év telt el azóta, hogy Csókán először találkát adtak egymásnak a kis sakktelhetségek. Épp ezért esett újra a választásunk Csókára, ahol a községi vezetőség és a Jovan Popović iskola is megértést tanúsított, és vállalták, hogy tartományi jellegű versenyünk házigazdái lesznek. Kiváló házigazdának bizonyultak, akárcsak a távolinak tűnő 1968 decemberében, amikor ugyanott rendeztük meg lapunk első sakkversenyét.

A kisebb kényszerűsünetektől eltekintve évente megrendezett torna (1970-ben a diákolimpia, majd 1988-tól 1994-ig gazdasági és egyéb nehézségek miatt maradt el), idén immár a negyvenedik volt. Ha átlagosan százötvenen vettek részt egy-egy tornán – bár a visszaemlékezők szerint ennél többen, néha háromszáz is összesereglettek –, akkor a versenyzők száma összesen minden bizonnyal több ezerre, akár 6-7 ezerre is tehető. Talán nem túlzás ez a szám, még akkor sem, ha máig a vetélkedők száma arányosan csökkent a tartományban tanuló általános iskolások számával.

Az idei tornáról jövő heti számunkban számolunk be részletesen, annyit azonban még elmondunk, hogy a rendezvényt megtisztelte **Pisár József** sokéves szervező, aki az első versenyt is tető alá hozta, és éveken át kitartóan szervezte. Velünk tartott az újvidéki **Tamás László** is, aki a Jó Pajtás sakkturnájának első díjazott csapatát erősítette annak idején.

A szabadkai aranylábú lányok

A fiatalok fizikai és szellemi fejlődéséhez nagyban hozzájárul a ritmikus mozgás a tánc. Elsősorban a helyes testtartás elsajátításában segít, de a felesleges kilók ledolgozásában is. Kedvenc sportágukról vallanak a szabadkai Majsai Úti Általános Iskolában működő Tornádó táncklub tagjai.

Éppen egy táncórájukra toppantam be. Az iskola előterében már szólt a zene, a lányok edzetek, pár fiú pedig a tornapadon ülve nézte őket. Gondoltam, végignézem őket és utána beszélgetek velük, de azt mondták, kezdjük el minél előbb a beszélgetést is meg a fotózást, mert attól félnek, nagyon kifáradnak és leizzadnak az óra végéig. Nem is csoda, felnőtteket is megsgéyenítő lendülettel csinálják végig a másfél órás táncórát. Modern táncokat tanulnak, így a hiphop, a funky és a disco dance táncfajtákat. A hatodikos **Jaksa Nikolett** azért iratkozott be a Tornádó tánccsoportba, mert nagyon megtetszett neki a modern stílus, amelyet a Tornádó táncklubban táncolnak. Két éve edz, de már 15-16 éremmel büszkélkedhet. Osztálytársainak, tanárainak mindig beszámol az eredményeiről, megmutatja érmeit.

– Azért ajánlom a táncot más lányoknak, mert egyrészt lefogyhatnak tőle, ha túlsúlyosak, másrészt a mozgás erősíti az izmokat, és jó szórakozási lehetőség is – mondja Nikolett. A szintén hatodikos **Zódi Eleonóra** szeretett



volna valamit sportolni, de nem tudta, mit válasszon. Próbaként beiratkozott táncra, és megtetszett neki. Elmondása szerint azért szeret táncolni, mert sok mozgást igényel. Az erőfeszítése szemmel látható, hiszen már mintegy húsz éremmel dicsekedhet. Az ötödikes **Maronka Henrietta** pedig már kiskora óta táncol. Nagyon szeret mozogni, bármikor zenét hall, azonnal táncra perdülne. Mintegy húsz éremmel büszkélkedhet, amelyből a legtöbb aranyérem. A hetedikos **Zigyarev Alekszandra** elsős kora óta táncol. Büszkén meséli, hogy már Európa-bajnokságon is részt vett.

Neki már 45 érme van, többsége arany. Az osztálytársai és a tanárai is büszkéek rá. Az ötödikes **Meznerics Enikő**t pedig óvodás korában iratták be a szülei táncra, hogy mozgásigényét kielégítsék. Azóta már 45 éremmel büszkélkedhet, melyből 40 aranyérem. Elmondása szerint a zene miatt szeret táncolni. Szereti az akrobatikus mozdulatokat, és már maga is készíti önnálló koreográfiát. Szereti a táncot, mert erősíti és formálja a testét. Elmondja, hogy az osztálytársai néha megnézik, amikor versenyzik és az osztályfőnöke is büszke az elért eredményeire. Nem is csoda, hiszen Enikő a nyáron első lett az Európa-bajnokságon funky kategóriában.

Madarász Renáta, a Tornádó táncklub vezetője szerint a gyerekek nagyon szeretnek versenyekre járni, ezzel lehet őket motiválni.

– Sajnos a mai fiatalokból kiveszett a motiváció. Mi mindig a dobogót tűzzük ki célul, és ha sikerül megnyerni, akkor annak nagyon örülünk – mondja Renáta.

– A tánciskolánkban nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyerekek több táncstílust is kipróbáljanak, mert ezáltal is fejlesztjük a mozgáskultúrájukat. Ezért tanulnak klasszikus balett alapokat, a tartásuk javítása érdekében, kortárs mozdulatokat balettet pedig a mozgáskoordinációjuk fejlesztése miatt, de a fő irányvonalunk a modern táncok. A lányok minden zenét kedvelnek, persze mindig a legújabb zenék a legkedvesebbek. Egy új slágerre könnyebb velük koreográfiát készíteni. Tánciskolánkban nincsen rekreációs csoport, nálam mindjárt versenykoreográfiákat tanulnak a gyerekek, ezért nehezebb is az elején, de így csak a legjobbak maradnak, és velük általában meg is nyerjük a versenyeket – meséli a tánc tanár.

A kérdésre, hogy miért fontos a tánc a gyermekek életében, Renáta így válaszol:

– A számítógép világában annyira mozgáshiányosak a gyerekek, kell valamivel foglalkozniuk. Én a táncot ajánlom azért, mert én ezzel foglalkozom, de bármely sport jó.

Vígi Zsolt Zsáklin



Ne az ötösért mondjunk verset...

...hanem a benne rejlő üzenetért és szépségért –
ezt üzenik lapunk 5. Szűcs Imre Gyermekversmondó Versenyének résztvevői

A mikor 2011-ben a Jó Pajtás nyelvművelő versenyét szavalóversenyként tartották meg Szűcs Imre költő, a szerkesztőség egykori tagja halálának 20. évfordulóján, 77 vajdasági általános iskolás vetélkedett. Talán nem sejtették, hogy **Pál Károly** bácsfeketehegyi ötletadó és oszlopos szervező javaslata olyannyira megállja a helyét, hogy az elkövetkező években egyre szilárdabban épül be a köztudatba, mint a vajdasági magyar költészetet éltető rendezvény. Az átlagos 60 és 80 közötti létszám helyett idén nem kevesebb, mint 127 benevezőnk volt csaknem húsz helységről, vagyis néhány meghűléses beteget

leszámítva, igen szép számú versmondó érkezett a november 7-én Udvarnokon megtartott jubiláris 5. Jó Pajtás V. Szűcs Imre Gyermekversmondó Versenyre. Tekintettel a megnövekedett érdeklődésre, a szokásos helyszín szűknek bizonyult, de csaknem a pótmegoldás, a helybeli iskola is, ahol alig tanul összesen több tanuló, mint amennyien mi azon a kódos napon összesereglettünk a vajdasági magyar tanulók és kísérőik közül. A rendezvény ötletadó gazdája, és egyik szervezője, **Pál Károly** megnyitó beszédében rámutatott, hogy a növekvő létszám az elképzelés létjogosultságát igazolja, **Szarka Edit**, a begaszenyörgyi Közművelődési Intézmény igazgatója pedig rámutatott, hogy mély lelki erősítést jelent a szórványnak, ha a tömbből érkeznek hozzá.

– Bízom abban, hogy a találkozók a következő években tovább fog fejlődni, és példát mutat, miként kell és lehet örömet, tudást és többlet akarást biztosítani a vajdasági magyar gyermekeknek – fogalmazott Pál Károly.



Jövőre se maradjon el!

Pál Károly Udvarnokon bejelentette, hogy jövőre is megrendezzük gyermekversmondó versenyünket november első szombatján, amely 5-ére esik. A verseny továbbra is a vajdasági magyar költészet szolgálatában áll.

Noha egyelőre nagyon távolinak tűnik ez az időpont, a szervezők egyetértettek abban, hogy Udvarnokon kell tartani a versenyt, hiszen ez a bánati szórvány számára rendkívül jelentős.

Krekity Olga vetélkedőnk oszlopos tagja, aki maga is jeles versmondó, ugyanakkor színvonalasnak ítélte meg az idei rendezvényt. A mintegy háromórás műsor után **Tóth Anitával** több apró, de hasznos tanáccsal látták el a tanulókat és kísérőiket. Hangsúlyozták, akkor jó a versmondás, ha őszintén, természetesen adjuk elő, ha értjük, mit üzen a költő, és azt próbáljuk minél meggyőzőbben interpretálni. Az eredmény akkor mutatkozik meg igazán, ha nem az ötösért, anyukáért, vagy a tanárnőért mondjuk a verset, hanem azért, ami benne rejlik, és amit mi megértettünk, magunkban hordunk.

Udvarnok ezúttal is jó házigazdának bizonyult. A rendezvényt a Magyar Szó Kft. mellett a kishegyési és a begaszenyörgyi önkormányzat, valamint az újívidéki Atlantis Kiadó, Forum Könyvkiadó, és a budapesti Kolibri Kiadó támogatta. Örömről szolgált, hogy rendezvényünket gazdagíthattuk **Lazukics Anna** fotóiporter vajdasági költőkről készült fotókiállításával, melyekről **Bordás Győző** szólt.

N-a

Fotó: Nagy Magdolna

A díjazottak

A négy korosztályba sorolt versenyők teljesítményét két helyszínen két zsűri bírálta el: az alsósokét **Barta Júlia**, **Lazukics Anna** és **Tóth Anita**, a felsősökét pedig **Krekity Olga**, **Kovács Jolánka** és **Bordás Győző**.

A díjazottak: 1–2. osztály – 1. **Kovács Leó**na, Petőfi Sándor iskola, Óbecse, 2. **Csernyák Veronika**, Kókai Imre iskola, Temerin, 3. **Barna Léda**, Szervó Mihály iskola, Muzslya, különdíjasok **Kapor Noémi**, Petőfi Sándor iskola, Óbecse és **Tóth Vilmos**, Kókai Imre iskola, Temerin,

3–4. osztály – megosztott 1. **Vajda Noa Pálma**, Podolszki ME, Bácsfeketehegy és **Tari Tiana**, Október 18. iskola, Zentagunaras, 2. **Kiskomáromi Zsolna**, Petőfi Sándor iskola, Óbecse, megosztva 3. **Kiss Roland**, Petőfi Sándor iskola, Magyaracsernye és **Bácsi Virág**, Ady Endre iskola, Kishegyes,

5–6. osztály – 1. **Ajtai Balázs**, Zmaj iskola, Szabadka, 2. **Dunai Albert**, Đuro Salaj iskola, Szabadka, 3. **Asztalos Anasztázia**, Szervó Mihály iskola, Muzslya, különdíjas **Tamás Gabriella**, Ivo Andrić iskola, Budiszava, és **Varnyú Emese**, Petőfi Sándor iskola, Óbecse,

7–8. osztály – 1. **Paulyuk Jenifer**, Ady Endre iskola, Kishegyes, 2. **Jaksa Csaba**, Szervó Mihály iskola, Muzslya, 3. **Varga Imola**, Samu Mihály iskola, Óbecse, különdíjasok: **Pálfi Paula**, Cseh Károly iskola, Ada és **Bado Regina**, Kókai Imre iskola, Temerin.

Könyvhónapi rendezvények az óbecsei Népkönyvtárban

Már negyedik éve, hogy az óbecsei könyvtárban megszervezik a Biliojátékokat. Az idén több kategóriában versenyeztek a helybeli, bácsföldvári és a péterrévei gyerkőcök.

Október 10-én az elsősk és a másodikosok, 22-én a harmadikosok és a negyedikesek, 27-én az ötödikesek és a hatodikosok, 29-én pedig a hetedikesek és a nyolcadikosok mérték össze tudásukat, rátermettségüket. A megjelölt könyvek elolvasása mellett ugyanis ügyességi versenyre is kaptak pontot a versenyzők.

Most azokat a versenyzőket mutatjuk be, akik olvassák a Jó Pajtást:

Az óbecsei Mesetörpék 64 ponttal győztek



A harmadikosok, a negyedikesek és a könyvtáros

A harmadikosok és a negyedikesek Johanna Spyri Heidi című könyvét olvasták el. Hat négytagú csoport versenyzett, a Mesetörpék, a Hajnalcsillag, a Nagypó unokái, az Őszikék, a Heidi pajtásai, és Könyvmanók. Hogy mindannyian elolvasták a könyvet, bizonyította, hogy minden kérdésre tudtak a csoportok válaszolni. Biztosan ti is tudtátok volna, hogy hol játszódik az esemény (Svájc, Frankfurt), a szereplőket is föl tudtátok volna sorolni (nagymama, nagypó, Heidi, Brigitta), meg azt is tudtátok volna, hogy mi volt Heidi első vacsorája (sajt, kenyér), mit készített Heidi a nagymama számára (zsemleket)... Az ügyességi játék után mondatépítő feladat következett: egy tőmondatot ki kellett bővíteni. Aki a legtöbb mondatrésszel egészítette ki, az kapta a legtöbb pontot. A szólások, közmondások, szóláshasonlatok kiegészítését is mindannyian tudták, hisz most tanulták magyarórán a közmondásokat, hallottuk valamelyik csoporttól. Egyszer volt Budán kutyavásár; Alkalom szüli a tolvajt; Ki korán kel, aranyat lel; Ajtóstul ront be a házba; Amelyik kutya ugat, az nem harap; Édes, mint a méz; Akkora a szája, mint a bécsi kapu.

A bácsföldváriak vitték el a pálmát

Az ötödikesek és a hatodikosok Rigó Béla A Mézga család című könyvét olvasták el. Ez a kedvenc rajzfilmsorozatunk volt valamikor. Még ma is emlékszem a főcímdalra:

(...)

Mézga Géza vagyok, nem lopom a napot,
De nyakamon a csacsikacsalád.
Elég nagy a rakás, de kicsi a lakás,
És nem forgatja mesekacsaláb.

(...)

Kriszta tiszta gyagya, mert vizes az agya.
Bemutatom lúke Aladárt.
Folyton marja, böki, mint cicust a Blöki,
Itt nincs elásva még a csatabárd...(...)

A könyvtárosok feladatlapokat osztottak ki a csoportoknak. Erre tudtátok volna a feleletet: Hány tagú a Mézga család? (4), Szomszédjuk neve? (Máris), Mi Aladár kutyájának a neve? (Blöki) Kihez akart hozzá-



A bácsföldvári csapat

menni Paula? (Hufnágel Pisti), Hol laknak Mézgaék? (Budapestben), Melyik utcában? (Kököröcsin)... Az ügyességi verseny után borítékban kapták meg a csoportok a betűket, melyekből ki kellett rakni a könyvben szereplő neveket. Attól függően kaptak pontot, hogy ki hány nevet tudott kirakni. Jól szórakoztak, nemcsak a versenyzők, hanem a közönség is. De legjobban a bácsföldváriak örültek, ugyanis ők lettek az elsőek.

A péterrévei Könyvmolyok győztek

A hetedikesek és a nyolcadikosok kedvenc írója, Szabó Magda Abigél című regényét olvasták el. A versenyvezető könyvtáros, Rab Éva játékkal indította a versenyt, majd a mindannyiunk számára ismert, a regénnyel kapcsolatos játék következett. A négytagú csoportból egy versenyző kiment a teremből, addig a többiek húztak a kosárból egy nevet. Amikor a kiküldött csapattag bejött, ilyen szavakat intéztek hozzá: Budapestről jöttél, a tábornok lánya vagy. Nem volt nehéz kitalálnia, hogy Gináról van szó.



A győztesek Rab Éva könyvtárossal

A következő feladatnál ki kellett találni, hogy az állítás igaz, vagy hamis. Aki olvasta a regényt, vagy látta a filmváltozatát, az is megoldotta volna ezt a feladatot is. A feladatok ilyenek voltak: Gina az ékszereit a fürdőszoba plafonjában rejtette el (hamis), Gina négyéves volt, amikor az édesanyja meghalt (hamis), a lányok a leltárkönyvhöz mentek feleségül, és s ezt Horn Mici találta ki matulás korában (igaz)...

A kérdésekre sem volt nehéz válaszolni a következő feladatnál. Mire lakott Horn Mici? (a vasútállomáshoz közel), Kiről kapta a leányintézetet a nevét? (Matula püspökről), Mi volt Abigél, s ki testesítette meg? (Szobor, König), Mi lett Vitay tábornokkal? (elfogták a németek)....

A győztesek a díszoklevél mellé táskát, könyvjelzőt is kaptak, meg a jövő évre tagsági könyvecskét.

Jól szórakoztunk, köszönet a versenyvezető könyvtárosoknak: Bartusz Gyöngyinek, Toll Irénnek és Rab Évának.

Koncz Erzsébet

POSZTERÜNKHÖZ

A tekevilág „Đokovića”

Zavarkó Vilmos csupán egy tucatnyi éve tekézik, de a tekevilág Novak Đokovićának számít. Csupán azért nem annyira ismert, mint a szerbiai teniszező, mert a teke kevésbé népszerű sport. Pedig izgalmas, ezenkívül ügyességet, erőnlétet igényel.

Az óbecsei sportoló eredményei valóban rendkívüliek, és egy ideje a világ legjobb tekézőjének számít. Ahol megjelenik, diadalmaskodik, és az sem mellékes a teke világában, hogy sikerült zsinórban több mint 700 fát dobni. Gyakran tartózkodik itthon, edzeni ugyanis mindenütt lehet. Egyébként a szlovákiai Podbrezová városka tekeklubjában játszik több más világklasszissal. Poszterünk fotója is ott készült róla.

Nekünk mindenképp ő a bajnok, hiszen közülünk került ki. Az óbecsei Petőfi Sándor iskolában tanult, nem is túl régen. Tizenhárom éve végezte el az általános iskolát. Mint mondja, nagyon réginek tűnik most számára az az idő, de a sportórák feledhetetlenek.

– Nem voltam nyugodt gyerek, sokszor nehéz volt végigülni a 45 perces órákat. A csínytevésekből sem maradtam ki. A magaviseletem mégis mindig példás volt. A tanárokat tiszteltem, és a házi feladatot is elkészítettem, mielőtt hazaértem. A délutánjaimat így a barátaimmal töltöttem az utcán. Sohasem késtem el az iskolából, mindig pontos voltam. A pontosságom ma is nagy szerepet játszik a sporttevékenységemben. A szüleim is tekéznek, így velük jártam a versenyekre, de aktívan tizenhárom éves koromban kezdtem el sporttal foglalkozni – meséli.



A pontosságom ma is nagy szerepet játszik a sportban

Sikerült minden kategóriában világbajnoki címet szereznie: serdülő, ifjúsági és felnőtt kategóriában is. Öt évig – 2009 és 2014 között – világcsúcstartó volt. Mindent elért, ami a tekében elérhető, ráadásul elég korán, mert minden idők egyik legfiatalabb és legsikeresebb tekézőjének számít.

Vilmos szlovákiai csapatának és a szerbiai válogatottnak játszik. Készül a jövő évi horvátországi világbajnokságra, és bárhol tartózkodik, igyekszik jó erőnlétben tartani magát.

– Sikerült megvalósítani az álmaimat, ami lemondásokkal járt, de megérte. Szlovákiában is megtaláltam a helyem, mert kiválóak a feltételek a versenyzésre, sajnálatos, hogy Szerbiában nincs így – mesélte. – Podbrezovában nagyon népszerűek a sportok, nemcsak a teke, hanem a foci, a síelés, a kerékpározás, a jégkorong is, pedig csak egy kisvárosról van szó, 1500–2000 lakossal. Szlovákul is megtanultam, az edzéseimen is változtattam, hál' Istennek sérülésem nincs, így remélem, tudok még szép eredményeket jegyezni, hiszen a teke olyan sport, melyet akár negyven-, ötvenévesen is lehet űzni, ez pedig most távolinak tűnik – mesélte a világegyetem első Jó Pajtás olvasóinak.

Nagy Magdolna

LELKIZZÜNK!



Az önérvényesítés művészete

*H*iszem, hogy hozzám hasonlóan bennetek is oly sokszor felmerült a kérdés, vajon hogyan bizonyítsam be az igazamat, hogyan harcoljam ki azt, amire vágyom, de úgy, hogy ne bántsak meg senkit? Létezik ilyen módszer, amely segít megoldani a problémát?

Az asseritivitás annak a művészete, hogy elérjük, amit szeretnénk, és ezzel ne bántunk meg másokat, ne szítunk vitát vagy veszekedést. Ha jól elolvastátok azt, amit írtam, azonnal rájöttök, hogy ez az egyik legnehezebb dolog a világon. Ezért is lehet joggal a békés önérvényesítés művészetének nevezni. Elsajátításához kitartó gyakorlás, sok türelem szükséges, illetve az, hogy tanuljunk a kudarcainkból, és a tanultakat alkalmazzuk, amikor legközelebb hasonló helyzetbe kerülünk. Valahol egyszer olvastam az ausztrál bennszülöttek módszeréről, amelyet akkor alkalmaznak, ha összevitákoznak, és nem tudják megfelelően rendezni a problémájukat. Ilyenkor beállnak egymás lábnyomába, és a másik érveit használva, a másik „bőrébe bújva” folytatják a vitát. Szerepet cserélnek, ezzel is igazolva azt, hogy odafigyelnek a másikra, és nem csupán a saját igazukat próbálják bizonygatni. Ha még így sem sikerül dűlőre jutniuk, hívnak egy harmadik személyt, aki segít eldönteni a vitát. A mi világunkban őt közvetítőnek hívnák.

Hogyan lehet elérni, hogy mindkét fél nyertesnek érezze magát a vita végén? A válasz: a már említett asseratív megoldások alkalmazásával. Ez azt jelenti, hogy fel kell nőnünk az ausztrál bennszülöttek gondolkodásmódjához, és képessé kell válnunk arra, hogy a másik szemszögéből, azaz az ő „bőrébe bújva” tudjuk megvizsgálni a vitatott témát. Ez annyit jelent, hogy empátiát kell éreznünk a vitapartnerünk iránt, vagyis meg kell őt értenünk, és ha ez megtörtént, annak jelét is kell adnunk. Sokat segít, ha a vita során kerüljük az azonnali visszavágást. A kapott információkat dolgozzuk fel, azaz egy kicsit hozzuk „szívközelbe” a másik fél érveit, és igyekezzünk átérzeni a mögöttük rejlő indítékokat, érzelmeiket, majd mindezeket figyelembe véve válaszoljunk! Természetesen eleinte nem lesz könnyű, hiszen nem elég, hogy egy vita során önmagunkra kell figyelni, de most még a másik nézőpontját is figyelembe kell venni. Mindehhez eleinte több időre lesz szükségünk – nem véletlenül mondják, hogy mielőtt válaszolnánk egy vitában, számoljunk el tízig – de mint minden, ez is gyakorlással eredményhez vezet. Még mielőtt kipróbálnátok, amiket leírtam, el kell mondanom, hogy senki sem tud mindig asseratív lenni, hiszen ez függ a másik féltől is. A legtöbb, amit tehetünk, hogy törekszünk rá. Minél többet gyakoroljuk, remélhetőleg annál jobban megy majd.

A témát a jövő heti számunkban zárjuk le.

Kis Laura

A nagykikindai mamut

Az újvidéki természettudományi múzeumba lépve minden alkalommal lenyűgöz a nagy fehér mamutkoponya, amely óriási agyaraival még így, élettelenül is félelmetes. Milyen titkokat rejt és milyen történet áll mögötte?

A mai Vajdaság síkságain egykor olyan őslények sétáltak, amelyek ma már nem léteznek. Ezt bizonyítják a XIX. századan végzett intenzív régészeti kutatások. Az Osztrák–Magyar Monarchia idejében a Pannon-alföldön számos munkálat zajlott le, utak, vezetékek építése és más építkezések kitűnő alkalmat adtak arra, hogy a régmúlt időkbeli hátramaradt leletek ismét napvilágot lássanak. Vajdaság térségében számos jelentős kőkorszaki és fémkorszaki lelőhely található.

A legújabb kutatások arról tanúskodnak, hogy több mint 60 ezer évvel ezelőtt Újvidék mellett, a péterváradai részen a neandervölgyivel azonos előember élt. Bánátnban, Versec környékén van az egyik legjelentősebb lelőhely. Az ásások alkalmával a vajdasági lelőhelyekből a paleolit korszakból származó eszközök, szerszámok kerültek elő, és nem jelentéktelen számú őskori állat csontjai, közöttük szarvas és mamut csontvázai. A leghíresebb köztük a nagykikindai Toza Markóvić téglagyárnál talált rúnai mamut koponyája, óriási agyarakkal, és a Tisza partján, Törökbecsénél kiásott maradványok (ez a törökbecsei mamut látható az újvidéki múzeumban). Általában a kőkorszakból származó megkövesedett állatmaradványokat a folyók medrében találták. Megeshet, hogy messzi térségekről hozta őket a folyó vize, talán egészen az Alpoktól. Emiatt a Nagyikikindánál 1996-ban talált mamutmaradványnak annál nagyobb a jelentősége, mert bizonyíték arra, hogy Vajdaságban éltek és járkáltak ezek a behemót



A Törökbecsénél talált mamut maradványai az újvidéki természettudományi múzeumban

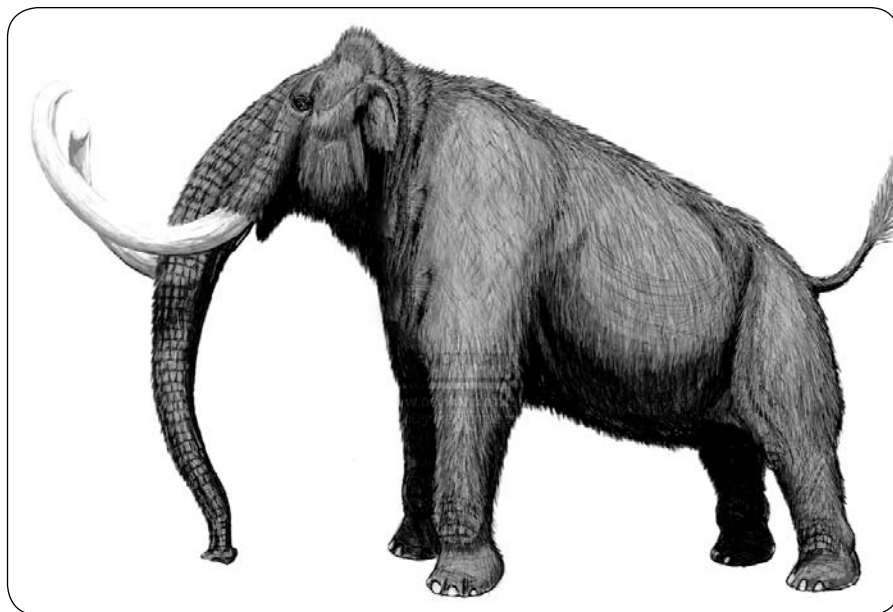
állatok. Ez a példány tehát nem a folyó vize által került ide. Régészeti szempontból és jól megőrzött állapota miatt is Európa legjelentősebb maradványai közé sorolható.

Predrag Medović, a téma kiváló szakértője, aki foglalkozott az őskori Vajdaság történelmével, a következő adatokat közölte a nagykikindai mamuttal kapcsolatban: a csontváz húsz méter mélyről lett kiásva, mélyen a föld gyomrából. Ha valamit ilyen mélyen találunk, jól illusztrálja, milyen régi időből származik. Az állat négy méter magas és hét méter hosszú volt, óriási agyarái három és fél métert tettek ki, félelmetes fegyvernek számított, még akkor is, ha tudjuk, hogy a mamut növényevő volt, védelemre biztosan használta. A nagy állat nem volt ragadozó, étrendje többnyire

nagy mennyiségű növényből állt. A csontváz mintegy 70 ezer éves, és nem az egyetlen őslény, amely ezen a helyen pusztult el. Körülötte más állatok maradványaira is bukkantak, köztük csigák, kagylók, harcsa és csuka, sőt számos megkövesedett növényfaj is volt. Minden jel arra utal, hogy a környéken őseMBER is élt.

A Törökbecsénél talált mamut a Tiszából került elő, és más fajhoz tartozik, mint a nagykikindai. Hosszú, sötétvörös szőr borította a testét. A 2,4 méteres agyarái hólapátként működtek növények után kutatva, mivel ez a mamut sokkal hidegebb időszakból származik, 12 és 10 ezer évvel előttünk. Eltűnéséhez hozzájárultak részben a globális felmelegedés és az egyre agyafűrt vadászok is, akik húsa és szőrméje végett ejtették el, csontjait, agyaráit pedig sátorépítéshez használták.

Steven Spielberg híres filmje, a Jurakori őslénypark (Jurassic park) mindig is a gazdag fantáziájú rendezők agyszüleményének számított, ám fennáll az esély, hogy ez meg fog változni. A tudósok ugyanis azon fáradoznak, hogy hasonlóképpen, mint a filmben, felélesszék ezeket az őslényeket. Megpróbálják klónozni őket a megkövesedett állatok DNS-ei segítségével. Elsőnek éppen a mamuttal fogják ezt kipróbálni. Orosz tudósok olyan mamutmaradványra találtak a jégben, amelyben még a vér is megmaradt megfagyva, és reális esélyeket adnak annak, hogy a mamut rokonain, az elefántokon keresztül újra tudják élesztetni a kihalt állatot. Ezek a jóslatok egyesek számára örömhírek számítanak, de vannak, akik háborzongatónak tartják.



Így nézhetett ki a nagykikindai mamut, amelyet Kikának kereszteltek el

Évfordulók nyomán

függetlenedési törekvések ellenzése jellemezte, mivel a Monarchia erejének megőrzését csak a korlátlan befolyásában látta.



1783. november 21. – Tizenkét kilométeres légi utazást hajtottak végre léggömbbel. Ezzel kezdődött az emberi repülés története. Jean-Francois Pilâtre de Rozier francia fizikus és Francois d'Arlandes márk repültek a **Montgolfier testvérek** hőlégballonjával. Légi utazásukat megelőzték a Montgolfier testvérek kísérletei, akik első hőlégballonjukat – utas nélkül – 1783. június 5-én engedték fel. Második léggömbjük startjánál, amely egy tyúkkal, kacsával és birkával a kosarában szállt fel, XVI. Lajos francia király és felesége, Marie Antoinette is jelen volt. Ez a ballon nyolc percig volt a levegőben, és két kilométerre a fel szállóhelytől ért földet.



1935. november 23. – Megszületett **Tőröcsik Mari** kétszeres Kossuth-díjas magyar színésznő (Körhinta, Csapd le csacsi!). Már főiskolás korában filmezni kezdett (Fábri Zoltán Körhinta című filmjében). 1958-ban tanulmányai elvégzése után a Nemzeti Színházhoz szerződött. Az 1945 utáni magyar színművészet egyik legjelentősebb alakja. Színházi és filmszerepei egyaránt a legjelentősebb magyar színművészek sorába emelik.



1909. november 24. – Megszületett **Mérei Ferenc** pszichológus, pedagógus (Gyermelelektan, Ablak-Zsiráf). A műhelyteremtés szándékával gyűjtötte maga köré munkatársait, ta-

nítványait, például Nemes Liviát, Binét Ágnest. Laboratóriuma a magyar pszichológusképzés központjává vált. Binét Ágnes társszerzője volt a nagysikerű Gyermelelektan (1970) és az Ablak-Zsiráf című könyveknek. A csoportok belső viszonyait, az egyének csoportban elfoglalt helyét, az egyén szerepeit kutatták. A gyermekközpontú, cselekvésre, önálló véleményalkotásra nevelő iskola volt az eszményképe.



1932. november 24. – Budapesten megszületett **Jókai Anna** író, a mai magyar irodalom kiválósága. 2012-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjét, a magyar állam által adományozható legmagasabb kitüntetést vehette át. Pályafutását 1956-ban könyvelőként kezdte, majd népművelőként, művészeti előadóként, főkönyvelőként dolgozott, magyar-történelem szakos tanár is volt. 1986-tól az Írószövetség alelnöke. Három drámáját mutatták be. Művei: 4447, Tartozik és követel, A feladat, Jákob lajtorjája, Szegény Sudár Anna (regények), Kötél nélkül, A reimsi angyal, Jöjjön Lilliputba! (novellák), Mi ez az álom?, A töve s a gallya (esszék).



1953. november 25. – **A magyar labdarúgás napja**, a londoni 6:3 emlékére. A magyar labdarúgó Aranycsapat 1953. november 25-én a londoni Wembley stadionban 6:3 arányban legyőzte a hazai pályán 90 éve veretlen angol válogatottat. A sporttörténeti győzelem emlékére a Magyar Labdarúgó Szövetség 1993-ban november 25-ét nemzeti emléknaprá nyilvánította. A magyar válogatott tagjai az évszázad mérkőzésén (1953. november 25.): **Grosics Gyula, Buzánszky Jenő, Lőránt Gyula, Lantos Mihály, Bozsik József, Zakariás József, Budai II László, Kocsis Sándor, Hidegkuti Nándor, Puskás Ferenc, Czibor Zoltán.** Szövetségi kapitány: **Sebes Gusztáv.**



1916. november 21. – Elhunyt **Ferenc József** osztrák császár, magyar és cseh király, aki 68 éven keresztül uralkodott. Schönbrunnban 86 éves korában érte a halál. Utódként másodfokú unokaöccse, I. Károly (IV. Károly néven magyar király) lépett a trónra. Ferenc József 68 évig tartó uralkodását a demokratizálódás és a



1935. november 20. – Megszületett **Makovecz Imre** Kossuth-díjas építész, politikus, a magyar organikus építészet egyik képviselője. A Magyar Művészeti Akadémia alapítója, örökös tiszteletbeli elnöke. Első figyelemre méltó munkájának a paksi templomot tartotta, amely karcsú, tűhegyes csúcsban végződő tetőzetével, ívelt kapubejáratával, egyéni stílusával országos hírnevet szerzett tervezőjének. Hasonlóan turistalátványosság és stílusának karakteres hordozója a néhány évvel előbb épült siófoki evangélikus templom. Ennél is korábbi munkája a farkasréti temető ravatalozójának belső tere. Az ő hírnevét öregbíti továbbá a Pázmány Péter Katolikus Egyetem piliscsabai épületegyüttese. Képünkön az általa tervezett paksi római katolikus templom.

Százharmincegy éves ifjuncok

A herbáriumok gyakran fölbecsülhetetlen értéket rejtnek: ritka, veszélyeztetett növényfajok magvait.

Bár a préselt, szárított növények gyűjteményeit messze nem a csírázás ideális körülményei között tárolják, sokszor kiderült, hogy a magok (főként a trópusi elterjedésű, fás szárú növények magvai) így is megőrizhetik csíráképességüket. A Debreceni Egyetem kutatócsoportja Molnár V. Attila vezetésével egy ritka folyóparti növény, a tekert csüdfű 18 herbáriumi példányának 793 magjával tett kísérletet. A vizsgált példányok több mint felénél életképes magvakat találtak. A korelnök, egy Szerbia területén 1883-ban gyűjtött, tehát immár 131 éves csüdfű példány 120 magjából nem kevesebb, mint



A magbankok főleg kultúrnövények magjait, a herbáriumok viszont inkább vadon termő fajok préselt példányait őrzik.

A képen: tekert csüdfű (*Astragalus contortuplicatus*).

29 kicsírázott. Azért is fontos ez a megfigyelés, mondják a kutatók, mert a herbáriumokban őrzött, jórészt ritka növények magjai eszerint esélyt adhatnak egyes, veszélyeztetett növényfajok visszatelepítésére, amellyel természetünk növényeink nemesítéséhez is értékes alapanyaggal szolgálhatnak.

Mi rejtőzik a fakéreg alatt?

A hidegre forduló időszakban és a téli napokon kis erőfeszítéssel a halottnak tetsző erdőben is az élet számtalan nyomára bukkanhatunk. Elég lehajolni egy kidőlt, nagyobb farönkhöz, és lehántani a megglazult, vastag kérget. Ha szerencsénk van, valószínűleg állatsereglet tárul a szemünk elé, hiszen az áttelelő rovarok egy része itt búj meg a zord időjárás elől.



Fülbemászó

A rovarok egy része a korhadó, vastagabb kérgű fák leváló kérge alatt, de többnyire a talaj felső rétegében telelnek át. Figyelemre méltó a közönséges **fülbemászó** nőtényének ivadékigondozása. Nemcsak a lerakott petéket őrzi szüntelenül, hanem a kikelő lárvákat is sokáig gondozza. A fülbemászók mindenevők. Az ember környezetében (kertekben, virágcserepben) is gyakran felbukkanó – sokszor riadalmat keltő, holott teljesen veszélytelen – rovar szerves törmelékekkel és apró rovarokkal táplálkozik. A korhadó fák laza kérgét lehántva nem ritkán legyekre is bukkanhatunk. A húslegyekhez tartozó **gilisztalegyek** olyan ferrmonokat bocsátanak ki, amelyek évek múltán is odavonzák az átteleléshez helyet kereső legyeket. Az egyedek gyakran a házak ablakaiban telelnek át, ahol olyan nagy mennyiségben halmozódhatnak fel, hogy tavasszal söpörni



Gilisztalegy

lehet a tetemeket. A gilisztalegyek gyűrűsférgekre rakják a petéiket, és a kikelő nyüvek a giliszta testében táplálkoznak. Ha sok nyű fejlődik, felfalják gazdaállatukat.

A fakéreg alatt elrejtőző rovarok többsége csak alkalmasszerűen keres menedéket, hiszen életmódjuk és táplálkozásuk nem köti őket a kéreg alatti üreghez. Az éjszakai vadászok, persze, nemcsak a tél viszontagságai elől húzódnak a biztonságos búvóhelyre, hanem a meleg nyári nappalokon is felkeresik azt. A vizes-nedves környezetben élő **mezei futrinka** kifejtett egyedei előseregettel költöznek a tél beállta előtt a kéreg alá. A 2–2,5 centiméter hosszú, bronzfényű bogarak békésen egymás közelébe húzódva, dermedt állapotban vészeli át a számukra kedvezőtlen időszakot. Ha ilyenkor megzavarjuk a nyugalmaikat, csak igen



Mezei futrinka



Kék futrinka

lassan képesek menekülni. Fagyponthoz alatti hőmérsékleten pedig úgyszólván mozdulatlanok, jóllehet nagyon is élnek, hiszen ásványi sókat és szerves anyagokat tartalmazó testfolyadékuk többnyire megvédi őket a fagyhaláltól. A ragadozó életmódú mezei futrinka egyébként májusban és júniusban szaporodik, és az új nemzedék július végén, augusztus elején jelenik meg. A tavasznyári időszakban aktív bogarak jellemzően éjszakai vadászok, amelyek élénk mozgással kutatják fel a talaj felszínén élő zsákmányukat, a nappalt viszont kidőlt fák és farönkök alatt töltik.

A patak menti égerligetek ritka faja, a **vízifutrinka** a víz alá merülve keresi vízcsigákból rákokból és rovarlárvákból álló eleségét. Ugyanezt teszi a bogár lárvája is. A kifejtett vízifutrinka a vízpart közelében levő égetuskókban tölti a telet, ahonnan csak a melegebb tavaszi napok csalogatják elő.

Szintén kifejtetten telet át a megkapóan szép küllemű lapos **kékfutrinka**, amelyre leginkább hegy- és dombvidéki bükkösökben és tölgyesekben bukkanhatunk. A viszonylag lapos testű bogár gyakran talál menedéket a fatörzsek magasabb részein, ami elég szokatlan jelenség a nagy testű futrinkák körében.

Sz. Gy.



Egy furcsa kinézetű állat – a borneói nagyorrú majom

A borneói nagyorrú majom az egyik legkülönösebb kinézetű állat a világon. Méretüknek, nagy, kerek hasuknak és feltűnő színüknek köszönhetően is kitűnnek a többi főemlős közül, ami mégis igazán híressé teszi őket, az a hatalmas, lógó orruk. Ez a majomfajta egyedül Borneó szigetén él, sűrű és áthatolhatatlan mangrove-, láp- és édesvízi mocsárerdőkben.

Egyedi megkülönböztető ismérve a hímek jócskán megnagyobbodott, esetenként 10 centinél is hosszabb orra, melynek evolúciós előnye tisztázatlan, de lehetséges, hogy a hosszú, elnyújtott, zengő orrhang képzéséhez kellhet. Az is lehet, hogy a nőstények szigorú szelekciós munkájának eredménye, melynek során mindig a különösen nagy orrú hímeket részesítették előnyben. A hímek nagy orra hasonló jelentőséggel bírhat, mint a szarvasok óriási agancsa vagy az oroszlanok sörénye. A nőstények és a fiatalok orra kisebb, felálló és pisze.

A borneói nagyorrú majom az egyik legnagyobb fán élő majom. A hím 73–76, a nőstény 54–64 centiméterre nőhet. Átlagban húsz egyedből álló csoportokat képeznek. Ezek a csoportok számos nőstényből és fiatalból, valamint több felnőtt hímiből állnak. Veszély esetén ez utóbbiak szegülnek szembe a betolakodóval, amíg a csoport többi tagja menekül. A nagyorrú majmok nappal aktív növényevő állatok, elsősorban levelekkel, gyümölcsökkel és virágokkal táplálkoznak. A főemlősök többségével ellentétben szeretnek víz közelében tartózkodni. Rendkívül jó úszók, melyben segíti őket a részlegesen hártás hátsó lábuk is. Néha az egész csapat egyszerre ugrik a vízbe a magas fákról.

A borneói nagyorrú majom sokáig nem számított veszélyeztetett fajnak, mivel főként a sűrű mocsárerdőkben él. A modern eszközök azonban lehetővé tették, hogy ezeket a félreeső élőhelyeket is hasznosítsák az emberek, így a nagyorrú majmok élőhelye fokozatos zsugorodásnak indult. A különleges kinézetű állatok száma az elmúlt időkben erősen lecsökkent. Nehezen megközelíthető élőhelyén ritkán tanulmányozták az életmódját, fogságban pedig gyorsan elpusztul, így szokásai nagy részét még homály fedi.

ÁLLATKIRAKAT



Mesebeli tájakon élnek az izlandi lovak

Troy Moth fotográfus körbejárta egész Izlandot, hogy megörökítse a táj szépségét és egyben azt is, hogy milyen mesebeli szépségű és nyugodt világban élnek az izlandi lovak. Troy éveket töltött azzal, hogy lovakat fotózzon Észak-Amerikában, de régi álma volt, hogy az izlandi lovakat is lencsévégre tudja kapni, így amikor jött egy lehetőség, hogy Izlandra utazzon, élt is vele, és utazása alatt lenyűgöző fotókat készített.

Az izlandi lovak élete a legjobb az összes ló közül, mivel a vadon élő és házasított állatok életének legjobb része jut nekik. Az izlandi patások a nyári hónapokban vadon élnek a hegyekben, szabadon bókászhatnak, a tél közeledtével viszont visszahúzódnak a völgyekbe, ahol gazdáik összetereklik őket, hogy gondoskodjanak róluk a hidegben. A lovak fontos szerepet töltenek be az izlandi kultúrában, művészetben és tradícióban. Ezt bizonyítja, hogy ezer éve az izlandi kormány megtiltotta lovak importálását a szigetre. Ezek a lovak már az izlandi táj részévé váltak, és az emberek nagy mértékben függnek tőlük.

Sikerült lefilmezni a kihaltnak vélt bálnát

Kutatóknak sikerült lefilmezniük egy Omura-bálnát, melyről eddig azt sem tudták biztosan, hogy létezik-e még egyáltalán élő példánya, korábban ugyanis csak tetemetek találtak. A latinul Balaenoptera omurai nevű bálnafajt sokáig tévedésből a Bryde-bálna törpe változatának vélték. A tudósoknak később sikerült bizonyítaniuk, hogy két különálló fajról van szó. E vizsgálat következtében az is kiderült, hogy nem is a Bryde-bálnával, hanem a kék bálnával áll közelebbi rokonságban. A bálna a nevét a fajt felfedező japán cetológusról, Hideo Omuráról kapta. Egy viszonylag kis testű fajról van szó, ezek a bálnák mindössze 10–11,5 méter hosszúra nőnek meg. Az Omura-bálnákat áramvonalas, sima testű és csontvázuk számos egyedi jellegzetessége különbözteti meg más bálnáktól.

Az Omura-bálnáról eddig azt hitték, hogy már kihalt, mivel egyetlen élő példányt sem láttak a kutatók az elmúlt tíz évben. Ugyan volt néhány apró jele az omurák létezésének, de erre egészen eddig nem volt semmilyen bizonyíték. Most azonban egy tengerbiológusokból álló nemzetközi csapatnak sikerült felvételt készítenie egy példányról Madagaszkár partjainál. A kutatást Salvatore Cerchio, a vadvilág megőrzésével foglalkozó Wildlife Conservation Society kutatója vezette.



RÜGYFAKADÁS



Környezetvédelem

Fontos, hogy védjük a környezetünket. Ha ezt elhanyagoljuk, veszélybe sodorjuk a bolygónkat, amelyen élünk. Az élőlények számára nem lesz iható víz, oxigén és ehető táplálék.

Az emberek hozzászoktak a kiszolgáltatottsághoz. Egyes emberi lények rengeteget dolgoznak a kis élelemért, másoknak viszont munka nélkül is mindenük megvan. Ahelyett, hogy ezt meghálálnák, szennyezik a környezetüket. A gyárak a szennyvizet a folyókba eresztik, így kihalnak a vízi élőlények. Az autók kipufogójából kiáramló gáz károsítja az emberek számára nélkülözhetetlen oxigént. Manapság a fairtás is ezek a dolgok közé sorolható. De mindennek van jó oldala. Sok területen gyári munkák helyett földműveléssel foglalkoznak. Az emberek kerékpárral, gyalog vagy tömegközlekedéssel jutnak el a céljukig. Nem engedik meg maguknak a „nagy kényelmet”. A folyókat tisztán tartják, ezáltal bővül a vízi élővilág változatossága. A fák megóvása érdekében nem pazarolják a papírt, hanem újrahasznosító üzemekbe küldik. Iskolánkban is többször volt már hulladékgyűjtési akció.

Most, mikor már kezdjük megérteni a dolgok lényegét, részt vettünk egy környezetvédelmi plakát elkészítésében. Megmutattuk a korosztályunknak, hogy miért jó ezen a bolygón élni, és mit kellene tennünk a megóvásáért.

Legyen hideg vagy meleg, veszély vagy kényelem, tél vagy nyár, eső vagy napsütés, a Föld minden részét ugyanúgy kell védenünk. Ez az egy bolygónk van, és ha tönkre tesszük, nem kapunk helyette másikat. Figyelj oda, és tegyél Te is a Földünkért!

**Horvát Réka és Gábor Tímea, 8. osztály,
Hunyadi János iskola, Csantavér**

Élet a vadonban

Szeretem a természetet. Imádok sátorban aludni és tüzet gyújtani. Egyszer kijutottam a vadonba, és egyedül kellett mindent csinálnom. A táj gyönyörű volt. A távolban a madarak csiripelése hallatszott, a nap vígan ébredezett, a szél csendesen fújt. Ez mind megnyugtató volt. Fél órát nézegettem a vidéket, belélegeztem a friss, reggeli levegőt, majd munkához láttam. Elkezdtem főzni a reggelit. Éppen rántottát akartam készíteni, amikor egy öregember nyitott be a házba. A ruhája piszkos és szakadt volt. A fején egy régi kalap látszott. Bozontos bajsza tele volt kenyérmorzsával. Ezt mondta:

– Szervusz leányzó! Meg tudnád mondani, hogy merre található Buda?

Döbbenet válaszoltam:

– Igen, menjen észak felé, és ott megtalálja.

– Köszönöm.

Kiment a házból, de én megsajnáltam, és utánakiabáltam:

– Nem akar enni? Szívesen megkínálnám.

Örömmel válaszolt:

– De.

Nekiláttam a rántotta elkészítéséhez. Amikor beletettem a tojást, lecsapott a zsír, de nem jajgattam, hogy ne vegye észre. Mikor készen lett, megette, és útnak is indult. Ismét egyedül maradtam. Lefeküdtem az ágyba, és töprengtem. Nem is vettem észre, hogy elaludtam. Álomomban kint voltam a vadonban, és egy farkassal harcoltam. A farkas fekete bundájú és kék szemű volt. A szájából nyál csorgott, a lehelete bűdös volt. A pokolban kellett megmérkőznöm vele. A háttérben minden piros volt, az ördögeknek egy sorban álltak, és nem mozdultak. Az ördögkirálynak arany korona volt tele rubinnal. Az ábrázata szőrös volt, az öltözeke bojtos, a két hegyes foga pedig kilógott a szájából. Elkezdődött a mérkőzés. A farkas futott. Én ijedt arccal néztem. Felemelte két első lábát, és belekarmolt az arcomba. Azon nyomban felriadtam az álomból. Megittam egy pohár vizet, hogy lenyugodjak.

Kimentem a házból, leültem, és csodáltam a messzeséget.

Szabó Helga, 7. osztály, Idős Kovács Gyula iskola, Bácskossuthfalva

Sári

*A barátom Sári
Okosabb, mint bárki,
Neki a fizika jól megy.
Órán nem szól egy szót sem.*

**Lukács Júlia, 6. osztály,
Október 18. iskola, Zentagunaras**

Gyermekehét Oromon

Október 5-e és 9-e között az idén is megszervezték nálunk a Gyermekehétet. Minden nap színes ruhákba öltöztünk, és reggelente tornáztunk, az órák után pedig mindig volt valamilyen szórakoztató program. Hétfőn kisállatokat vittünk az iskolába, és kiállítottuk őket, kedden számháborúztunk, szerdán pedig bábelőadást néztünk. Csütörtökön a tornateremben stafétáztunk, pénteken osztályok szerint főztünk, délután pedig diszkóba mentünk. Aki jó tanuló, és szeretett volna órát tartani, az alsóban taníthatott.

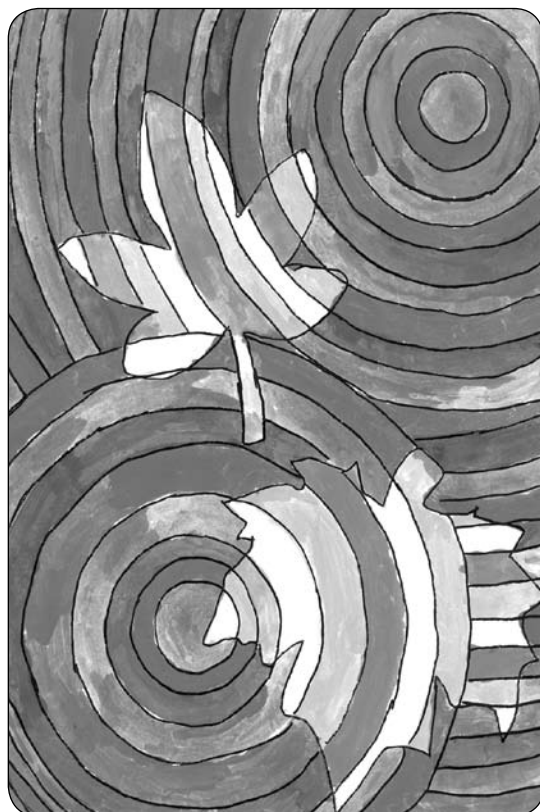
A hetedik osztály, Arany János iskola, Orom

Őszi strófák

*Reggel, mire felkeltem,
lehullottak a levelek.
Elkezdtem gereblyézni,
apukámék pedig szüretelni.*

*Ahogy dolgoztam,
nagyon megfáztam.
Később jött a favágás,
s utána a búcsúzás.*

**Balassa Szabolcs, 6. osztály,
Samu Mihály iskola, Péterréve**



**Šajin
Adrianna
4. osztály,
Nikola
Tesla iskola,
Topolya**

Kamasznak áll a világ

Nemrég csöppentem bele ebbe az elég furcsa világba. Kamasz lettem.

A szerelem, amely bennem élt, csodálatos érzés volt addig, amíg viszonozták. Egyszerűen csak eltiportak a kedvességem és odaadásom miatt. Két éven át, mint az évszakok, ide-oda változtak közöttünk a dolgok... És végül vége lett. Ekkor kezdtem rájönni, hogy az életben rengeteg a csalódás. Értem én azt is, hogy a szerelem hiánya majd elmúlik, de én a szenvedésről beszélek, amelyet átéltem ez alatt az idő alatt: a homály, a vakság, ez az egész csak téboly volt a számomra. A reménytelen próbáltam kergetni, eredménytelenül. Kezdttem erősebb személyiség lenni. A nárcizmusom csak álarc, színészkedés. Ezt sokan nem is értik, de így a jó. Próbálom megóvni a lelki világom, építkezés alatt áll egy szörnyű lavina után. Nem vagyok az a fajta kamasz, aki feladja, cigizik és belemenekül a sötétbe. Harcolok az utolsó leheletemig. Most már én diktálok. Van szavam a nincstre, és megvalósítom a lehetetlent. Nem a szívem vezet, hanem az eszem. A beszélgetéseket is előre eltervezem, hogy nem lepjenek meg. Mindenki, aki rosszat akar nekem, azt hiszi, előttem jár egy lépéssel, de közben lemaradt kettővel. Ezenkívül itt vannak a bulik, a csajok, akikkel kalandozhatok, viccek, haverok, partik ezerrel. Emellett persze szorítok egy kis helyet az iskolának és a tanulásnak is.

Mondhattok bármit, én csak nevetek, és egyre feljebb megyek, mert nincs lehetetlen.

Berki Martin, 8. osztály, Szervó Mihály iskola, Padé

* * *

Tavaly kezdődött minden.

Egészen rendes, jó tanuló voltam. Szerettem olvasni, tanulni és házi feladatot írni. De lassan rájöttem, hogy többé nem szeretek semmit. Nem szeretem az iskolát, a tanárokat, a tanulást. Azt tettem, amihez csak kedvem volt. Néha tiszteletlen voltam az idősebbekkel és rossz osztályzatokat kaptam az iskolában. A jó gyerekből rossz gyerekké váltam. Sokszor panaszkodtak rám, kiabáltak velem, hogy ez így nem lesz jó. Én is tudtam, hogy rossz vagyok, de akkor ez nem érdekelt. Elkezdődött az idej tanév, a nyolcadik osztály. Kezdtém érezni a rosszaságom következményeit. A tanárok, a szüleim és mindenki más rossz szemmel nézett rám. Úgy éreztem, mindenki ellenem van. A haverokkal hülyültünk tavaly, nem tanultunk, és ez lett belőle. Rájöttem. Furdalt a lelkiismeret, hogy a szüleim és az emberek már nem szeretnek. Ekkor eldöntöttem, visszaállok a régi kerékvágásba. Megpróbálom összeszedni magam. Bocsnatott kértem a szüleimtől, hogy így elhanyagoltam a tanulást. Ekkor ők elkezdtek nevetni. Megkérdeztem tőlük, hogy miért nevetnek. De csak annyit mondtak:

– Már látszik, hogy nem vagy kamasz.

Én mosolyogva így válaszoltam:

– De én még kamasz vagyok, csak jobb belátásra tértem. Bulizhatok továbbra is, csak a tanulást komolyabban kell vennem, meg a tiszteletet, és még sok más dologban változnom kell.

Ekkor a szüleim arca komollyá vált. Egyrészt igazuk volt, kezdtem a kamaszságot magam mögött hagyni. Ezt sok tanár is észrevette, már másképp viszonyultak hozzám. A kettesekből négyesek, majd ötösök lettek.

Így lettem én a jó fiúból kamasz, majd a kamaszból jobb fiú. Szerintem megérte kamasznak lenni, mert a javamra nagyon sokat változtam.

Gyórfi Dániel, 8. osztály, Szervó Mihály iskola, Padé





Kedves Pajtások!

Két nagy rendezvényünk – a szavalóverseny és a sakkturna – között egymást érték a postai küldemények, csak most, összegzéskor tűnt fel, hogy változatos, nagyszámú munka futott be ezen a héten. Nagy örömünkre olyan helyekről is gondoltatok ránk, ahonnan ritkábban érkezik munka. Ilyen a **bajmoki Vuk Karadžić iskola, a szentmihályi Sonja Marković iskola kihelyezett tagozata, a topolyai Csáki Lajos iskola, a szabadkai Kizúr István iskola és az újvidéki Petőfi Sándor iskola.**

Következő számunkban már olvasható lesz ezeknek a munkáknak a némelyike.

Köszönjük, és továbbra is várjuk a jó anyagokat!

Nagy Magdolna

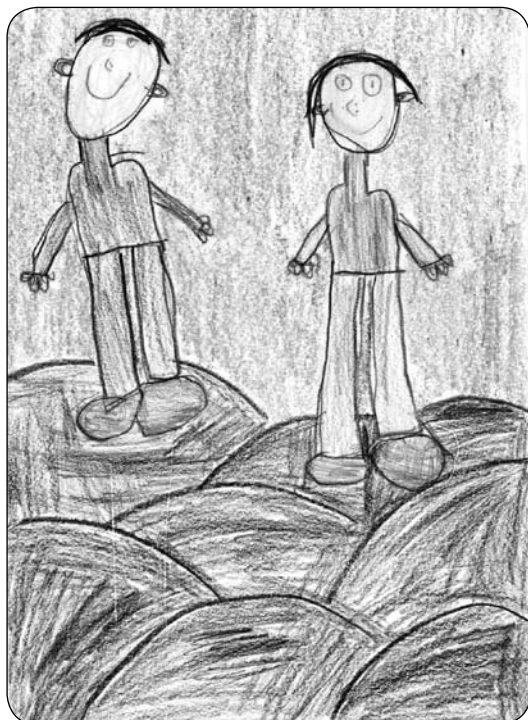
Gondolataim a boldogságról

Sok embert a mai világban a pénz és a hatalom boldogít. Nem azt mondom, hogy én nem örülnék 1-2 milliónak, de nem ez a boldogság.

Az utóbbi időben a szüleim közötti kötelék elveszett. Apró dolgokon is képesek összeveszni, mindent egymás fejéhez vágják. Az ok, amiért még nem váltak el, az én és az öcsém vagyunk. De most már biztos, már nem csak idő kérdése, hogy anyáék mikor válnak el. Én vagyok a legidősebb, így már megértem a helyzetet. Szeretném is, hogy a szüleim letisztázzák ezt, és elváljanak. De gond van, méghozzá az, hogy kiskorom óta ezt a családi kört szoktam meg. Anya, apa, testvérek és én. Ami most boldoggá tenne, az egy olyan család, amelynek nem része a veszekedés, a szülőknél nem csak a munkára van idejük, és amelyben a szülők nem csalják meg egymást.

Egy kérdésem van, csak egy: Túl sokat kérek?

Keresztes Valentina, 8. osztály, Vuk Karadžić iskola, Bajmok



Német Richárd, 1. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Őszi strófák

*Ez az évszak nem a kedvencem,
de azért kedvelem.
Ilyenkor lehet játszani,
de hideg van, így könnyű megfázni.*

*Szép a táj,
hullanak a levelek,
gyűjtik a gyerekek.*

Komáromi Kinga, 6. osztály, Samu Mihály iskola, Péterréve

Készülődés a Toldi-házban

Nagy sürgés-forgás volt a Toldi-házban, mert az elsőszülött fiú, György tért haza. Aznap még a nap is ragyogott, de fényesebben, mint máskor.

Az édesanyja a szolgálókra hagyta a főzést, viszont minden egyes lépésüket figyelte. Miklós soha sem szerette annyira a bátyját, de rengeteget segített. Ő a ház kitakarításáért volt felelős. A kis ház immáron takaros kis kuckó lett. Miklós elégedett volt magával, de nem egyszer az édesanyja elájult. A fiú tudta, hogy mit kellett tennie.

– Drága Miklós! Szememnek másik gyöngye. Látnod, anyád már nem a régi. Kérlek, segíts, hogy minden rendre elkészüljön! – mondta a rémült anya.

Hétfogásos ebéd készült. Az első fácánsült, a második disznó sütvérfőzve, a harmadik borjú bográcsos, a negyedik marhapörkölt gulyás-módra. A többi három fogást a desszertek alkották. Az első a madártej, a második a csokitorta Toldi-módra, a harmadik pedig gyümölcstorta fahéjjal. Az ebéd elkészült, a ház tiszta, már csak György hiányzott. De hol van? Már jó a várt vendég, belépett a kapun. Édesanyja ölelő karokkal várta, ám ő eltolta magától. Anyja belül sírt, egy világ dőlt benne össze. György végül evett-ivott, mulatozott, majd így szólt édesanyjához:

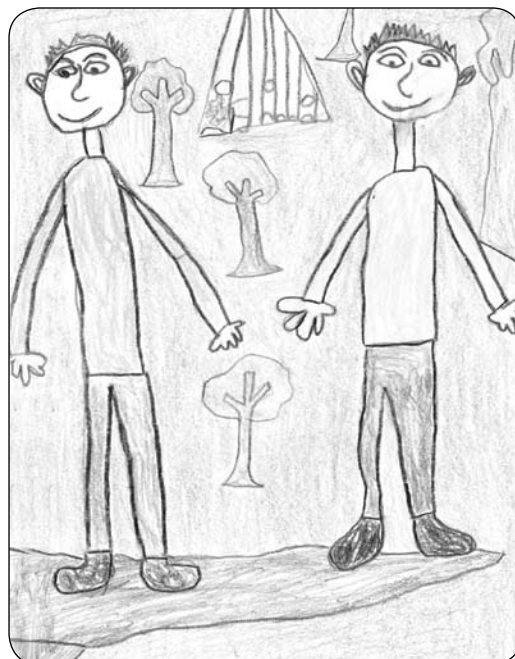
– Drága jó anyám! Mondd, meg tudsz nekem bocsájtani, amiért olyan konokul eltoltalak magamtól? – kérdezte reménykedve. Édesanyja így felelt:

– Hát persze, hogy meg!

Tudta, hogy Györggyel valami nincs rendben, de csak ezek után jött a java.

Az viszont már egy másik történet.

Vadóc Emese, 6. osztály, Id. Kovács Gyula iskola, Bácskossuthfalva



Bazsó Ákos, 1. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Mese a fehér csillagos sündisznóról

Benedek szakasztott olyan kis sündisznó volt, mint a testvérei, akikkel együtt élt a nagy mogyoróbokor tövében. Vagy mit is mondok! Mégsem volt szakasztott olyan, mert neki egy kis fehér csillagocská nőtt a homlokán. Aggodalmaskodott is apja, anyja: „Mi lesz ebből a gyerekből?”

De nem lett semmi. Benedek nőtt, növekedett, szépen, mint a többi hét.

Múlt a nyár, jött az ősz. Dér lepte be a földet.

– Miért van ilyen hideg? – kérdezte egyszer Benedek.

– Mert jön a tél – felelte sünpapa.

Benedek lehajította csillagos fejcskáját, s aztán egyszerre csak olyat kérdezett, melyet még soha sündisznócmete nem kérdezett, mióta világ a világ:

– Papa, miért van tél?

De hát Benedek megtehetette, neki csillag világolt a homlokán.

Most már sünpapán volt a sor, hogy lábaira hajtsa a fejét, ami süneknél kétségtelenül a gondolkodás jele. Hiszen egy szülőnek mindent tudnia kell.

– Hogy miért van tél? – mondta aztán elszontyolodva. – Én sem tudom, de megkérdezzük.

Útnak indultak hát. Elöl sünpapa, sünmama, mögöttük Benedek, sorban a hét testvérével. Elmentek a nyúlhoz. A nyúl szörnyen okos nyuszi volt, fél fülét örökösen lekonyítva hordta, úgy elmélkedett magában.

– Miért van tél? – kérdezte tőle sünpapa.

A nyúlnak még a másik füle is lekonyult, úgy elgondolkozott. Ezt mondta:

– Bizonyára a szél hozza, várjatok, megkérdezem a szelet.

S mikor jött a szél, a nyúl nekiiramodott, és futott, futott, versenyt futott vele. De bizony csak szomorúan tért vissza.

– Nem tudja a szél se, csak beszél, beszél tücsköt-bogarat, te-lebúgta a fülem – s rázogatta keservesen tapsifülét. – Menjetek a bagolyhoz, tán az éjszaka hozza a telet, ő beszél vele.

Óriás, odvas fa mélyén lakott a bagoly. Szegény sünpapa egész álló nap kiáltozott neki, míg végre alkonyattájban meghallotta, s kijött az odújából.

– Várjatok, reggelre megmondom – dörögte a bagoly, s elszállt. Odalent a fa aljában csak lesték, mikor tér meg. De bizony a bagoly csak a hajnali derengésben tért haza. S akkor is nagy mérge-sen rájuk kiáltott:

– Hordjátok el magatokat! Alkonyattól faggatom az éjszakát, s nem válaszol, csak kápráztatja hideg csillagfényével a szemem. Menjetek a vakondhoz, hátha a nyirkos, hideg föld rejtegeti a telet. Mentek hát a vakondhoz.

Meg is lették hamarosan.

– Kérdezd meg a földet – mondta neki sünpapa –, miért van tél.

A vakond hunyorgott néhányat, s aztán eltűnt a föld alatt. Nem is kellett valami sokat várakozni rá, jött vissza egykettőre.

– Siket a föld – mondta a vakond –, nem hallja, ha kérdezem. De ha jól meggondolom, hiába is kérdeznénk, hiszen nincs is olyan hideg idelenn. Nem, ő nem hozhatja a telet. A tél, régóta tudom, felülről jön. Menjetek a sashoz, kérdezze meg a naptól.

A sas, fészke pereméről, fél szemmel nézett le a nyüzsgő süncsaládra. Aztán meglebbentette szárnyát, s mint egy óriás felhőárnyék, elszállt fölöttük. Szállt, szállt, magasabbra, egyre magasabbra, min-



dig szemközt a nappal, fel a felhők fölé. S mikor már olyan magasan járt, hogy a ritka levegőben szinte vérharmatosan áradt ki csőrén a lehelet, belekiabálta a tűző-forró napkorongba:

– Miért van tél?!

De a vére úgy dobolt a dobhártyáján, hogy nem értette a feleletet.

Odalent azalatt nagy hirtelen beállt a fagy. A süncsalád pedig beiskolt a mogyoróbokor aljára, és beásta magát a puha levelek alá. Álomra hajította fejét sünmama és sünpapa és a hét testvér. Benedek még morgott ugyan egyet-kettőt magában, hiszen azért volt csillagos, de aztán ő is elálmósodott és elaludt. És aludt, aludt, aludt, ki tudja, meddig aludt.

Arra ébredt, hogy megpercen körülötte az avar. Fölemelte orrcskáját, és nyomban vidámító jó szagokat érzett, erjedő, tavaszi szagokat. S ahogy figyelmesebben körülnézett, látta, hogy apró hóvirágocskák nyomkodják szét körülötte az avar, onnan a percegés. Kidugta a fejét a vackából, s akkor eszébe jutott, amivel elaludt: miért van tél?

Iramodott egyet, mert a lábacskaí bizony meggémberedtek, s a mogyoró szélénél szembetalálta magát egy kis hóvirággal, az már ki is dugta az avar alól a fejcskáját. Benedek megszagolgatta, s akkor ezt dűnnyögte magában: „Azért van tél, hogy eljöhessen a tavasz!”

– Hogyan? Mit is mondtam? – riadt fel egyszerre. – Hm, még lehet, hogy igazam is van!

De szégyenkezve érezte, hogy ő már egy telet megért komoly, felnőtt sün, és nem illik neki ilyen gyermekes dolgokkal foglalkoznia.

Hogy miért van tél? Nem is gondolt rá soha többé!

Lengyel Balázs

Schein Gábor Svéd

(Részlet)



jutottak a londoni és a svájci emigráció évei, ahol a forradalmárok elvtársi közösségében Európa számos nyelvén beszélgettek, vitakoztak, énekeltek.”

Előfordulhatott-e egy kommunistával, hogy hirtelen egyedül érezte magát? Nem is egyedül, hanem hogy társtalannak? Tudjuk persze, hogy egy kommunista számára a magány mint elméleti lehetőség ki volt zárva a valóság rendjéből. Amit személyesnek nevezhetett, a közösben feloldódva született meg, olyan magasztos dolgokban, mint az elnyomottak java, meg a történelmi szükségszerűségben. De előfordulhatott-e mégis mondjuk egy vasárnap délutánon, hogy se az elnyomottak java, se az eszme nem volt képes betölteni a lélekben támadt űrt, előfordulhatott-e, hogy egy kommunista magányosnak érezte magát? Mit csinált olyankor, amikor rátört az élet rettenetes banalitása?

Miért foglalkozik most ezzel? Szegény Stiller Anna miatt. Az ő örülete minden volt, csak nem banális, semmi köze nem volt a magányhoz. Vagy ki tudja? Hogy miért tud valakiben egyik pillanatról a másikra elszabadulni a kor örülete, miért indáz be az egyik emberben mindent, mint valami rettenetes kúszónövény, és miért nem érinti meg a másikat? Ebben azért a magánynak, pontosabban az elszigeteltségnek is lehet valamilyen szerepe, vagy nem? Az örület is egyfajta kitörési kísérlet az elszigeteltségből. Kitörni egy olyan térbe, ahol semmi sem közös, és semmi sem személyes. Ez a legnagyobb eszme. Ahol minden pont átjáró, és minden dolog minden pillanatban kicserélhető egy másikra, és minden cserének végtelenül nagy jelentősége van. Hogy ezek a cserék hamisak és kezelhetetlenek, hogy tehát a kor örülete sem képes összekapcsolni az ént másokkal, sőt, még inkább elszigeteli, az első pillanatban sajnos egyáltalán nem látszik, ezért az örület nem is tűnik olyan rossz üzletnek. Lehet, hogy az ilyesféle örületek mögött a lélek racionális megfontolásai is meghúzódnak?

Bíró doktornő úgy tervezte, hogy a kórház bezárása utáni napokat olvasással fogja tölteni. Régen vágyott már arra, hogy a legnagyobb nyugalommal teljesen átadhassa magát egy könyvnek. Ilyesmire nyáron sem volt ideje. Volt egy remek bőrfonatú hintaszéke, abba ült bele, miután odakészített maga elé az asztalra egy csésze forró jázmineát. Hogy milyen teát iszik, arra mindig odafigyelt. Miközben a jázminea hűlni kezd, egyre jobban kiadja a virágok édesen selymes, könnyű ízét. Erre az alkalomra, gondolta, egy vaskos könyv felel meg leginkább. Egy orosz regényt választott. Nem riasztotta az sem, hogy a vaskos orosz regényekben rengetegen szerepelnek, unos-untalan vissza kell lapozni, amint egy rég látott név újra felbukkan. Bíró doktornő azt remélte, hogy most napokra átadhatja magát az olvasásnak.

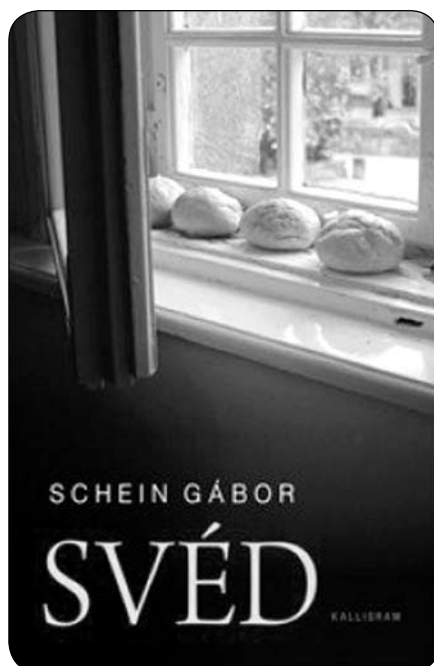
Nem is kellett csalódnia. Az első mondatok nyomban egy teljes világot varázsoltak köré. Amint átlépett ebbe a világba, amelyben bármennyi szörnyűség lappangott, mégis szépnek ígérkezett, a magáéban megszűnt az idő: „A földet kód borította. Az országút mentén húzódó kőfeszültségű vezetékeken meg-megcsillantak a gépkocsirefektorok fényei. Nem esett, de a föld hajnalban nedves lett, s valahányszor felvilant egy-egy tilosat jelző lámpa, az aszfalton szétfolyó vörös folt támadt. A láger lélegzése sok kilométernyi távolságból is érződött vezetékek, országutak és vasútvonalak tartottak felé, egyre sűrűsödő hálóban.”

Milyen finom és megrendítő, ahogyan egy mértéktartó és pontos tájleírás közepén, váratlanul, de a mondatok ritmusába tökéletesen belesimulva egyszer csak megjelenik a huszadik század legkísértetesebb, legjellemzőbb szava, a láger. De nem mint a pusztulás, hanem a nyomorúságos, mégis méltóságteljes élet helye, egy hatalmas, ismeretlen test, akár egy állat, amely semmilyen zoológiai leírásban nem szerepel. A láger tompa, mély lélegzése ad hírt magáról, és minden mozgás felé irányul.

Csodálatos mondatok. Bíró doktornő valami mégis megzavarta az olvasásban. A csönd. A csönd, amely nem a táj csöndje volt, nem a láger lélegzésének szüneteiben

vette birtokába a távoli kilométereket. Ez a csönd benne ébredt, a fülében, a homloka mögött, a kezében. Eddig észre sem vette, mennyire ideges, türelmetlen. Az rendben van, hogy egyszeriben el akarta felejteni a betegeit, a kollégáit és a kórház minden szerencsétlenségét. Elhatározta, hogy ha megszólal a telefon, ő ugyan föl nem veszi, és ki fogja bírni, hogy az e-mailjeit se nézze meg. Abban ugyanis egészen biztos volt, hogy keresni fogják. Látott természetfilmeket, és tudta, hogy ha egy nyáját támadás ér, az állatok a legerősebb, a túlélésben legsikeresőbb egyed köré húzódnak, és ha a nyáját veszteség éri, egy ideig még a veszély elmúltával is körülötte maradnak. Márpedig az ő tanácsaira, véleményére mindig odafigyeltek a többiek. Hogy lehet, hogy most senki sem hívja? Senki nem keresi. Hogy lehet az? Ezek szerint mégsem volt olyan fontos a többiek számára, mint hitte? Ivott a teából, de most nem ízlett neki annyira. Lehet, hogy inkább fekete teát kellett volna választani. Szikárabb, egyértelműbb íz.

„Mihail Szidorovics Mosztovszkojnak a Komintern második kongresszusa óta a német lágerben kellett először komolyan elővennie idegennyelv-tudását. A háború előtt Leningrádban, ahol élt, nem valami sürűn beszélhetett külföldiekkel. Most eszébe





Csik Mónika Alakváltás

időnként kivetkőznek magukból a formák, a szaxofon nyaka megnyúlik, kígyószerű testével mint falni kész állat siklik az avarban tova, tölgy tövén a gomba meg szárnyat növeszt, pelyheset, akár a már szállni tanuló angyalok, a hajnali köd sűrűjében lebegésnek tűnnek suta, imbolygó rezdülései, gallérja alá kap a szél, lebbenti azt is, úri ingek zsabója simul ekképp, a dombok szendergő állatok, gerincük ívbe hajló, szuszogásuk ütemére hullámszik a hátukra terített fűkabát, a vakondok gyémánt fűrófejé válva alagutakat vájnak a föld szíve felé, eleven tükrökké lesznek a halak, velencei mesterek keze nyomát őrző antik remekek, kicsit sem törik meg a fényt a tócsák, csak az ég képmását zárják magukba, akár mívés medalionok barokk kori dámák hattúnyakában, tele titokkal, rejtelemmel; mit lehet kezdeni a félelemmel, ha rejtekéből, mint prédára csap le rád, és csordul át minden sejteden, mondd, tested üres edény, belső falának ütődve konganak odabenn a szavak, képmását

GYÖNGYHALÁSZ

váltja ilyenkor a lélek is,
és észrevétlen illan el kis időre,
tudod: fuvalat jelzi majd jöttét,
édeskés illat, amely lehetne
rózsa vagy apró cseppekké
oldódott gyöngyvirág

Depresszió

mindent belepett a por,
mindent ellepett a por,
por, por, por mindenütt,
ki kellene már suvikszolni
ezt az óriási homokórát,
kotord ki a füled, hogy
értsd, ha hozzád beszélnek,
torkomból nem jön ki hang,
de ajkamról leolvashatnád
ami szorít itt belül,
mint elhalt bőrdarabkák
vedlik le rólam a délután,
mosdóvizem vérré válik,
nyoszolyám parázssá válik,
régi balettcipőm
orral áll ki a földből,
sáros,
Isten uja lehetett hasonló
a hatodik nap után,
mielőtt kezét mosott,
és mosdóvizét a világra lötytyintette;
egyre fojtottabbak az esték,
nehéz illatokká oldódva
menekülnek az űrbe a virágok,
szomjas vadak settenkednek
éjente a folyókhoz,
riadt a léptük, inaik megfeszülnek,
nehézkesen szusszannak
rút toronyházak lakói,
zsírbrötnben vesék, májak, lépek,

lassulóban a szívdobbanás is,
összemosódnak kis és nagy vércörök,
valakinek meg kellene már írni
a legszebb szimfóniát,
hasonlatosat a szférák zenéjéhez,
az ujjak kis kalapácsok,
koppan billentyűk sora,
dúrok és mollok,
violinkulccsal nyílik az ajtó
az Úr termeibe,
lépteim hangyaléptek,
nyomomban fű se rezzen,
sorba rendeződtek
törékeny lánzszahegyek,
az *idele*n más perspektíva,
emberi,
megtanuljuk alulról
szemlélni a dolgokat,
hibát keresve a teremtői szándékban,
akár golycon a feslést,
hümmögve, szakértést színlelőn,
szemem tükör,
óriási habcsókok benne a felhők,
képzeletben lábat lógotok róluk,
bele az ég vizébe,
kékítőgolyókkal játszadoznak az angyalok,
sikkantásaikat visszhangozzák
kanyonok körengeteget,
mordulnak a bányák,
mint éhes emberek gyomra,
e szénalapú életforma örök
kíváncsiságra van ítélve,
a zűrzavarban nehezen
érthetők a kapott válaszok,
Humanoid Android
térdfig horgasztja fejét,
az élet értelme
hattal és héttel osztható

Kedves Olvasó Tanulók!

Schein Gábor (1969) kortárs magyar író művei közül eddig a *Bolondok tornya* (2009) című verses regényéből olvashattak részletet a Gyöngyhalász olvasói. Most viszont a 2015-ös évi Ünnepi Könyvhétre megjelent, meglehetősen sikeres **Svéd** című regényéből (Kalligram Kiadó) származó részletet képezi olvasásunk és elemzésünk tárgyát. Az elbeszélés svéd és magyar történet-szálakat mozgat. A nagybeteg Grönwald úr váratlanul magához kéri a magyar Bíró doktornőt, egy bezárásra került pszichiátriai intézet munkatársát, s azaz a feladattal bízta meg, hogy járjon utána örökbefogadott fia, Ervin magyarországi kötődéseinek és rokoni kapcsolatainak, illetve ő legyen az a személy, aki Grönwald halála után a fiú előtt feltárja személyiségének és származásának valódi kilétét és mibenlétét. A történet a múlt rendszerek súlyos, diktatórikus és skizofrén világába vezet Magyarországon, de nem kevésbé traumatikus és konfúz családi viszonyokat tár fel a svédországi részletekben. Mit tesznek az emberrel a különböző társadalmi rendszerek? Lehet-e sérült, illetve nem létező személyi identitással és integritással bármilyen társadalomban is jól élni? Ezekkel a kérdésekkel szembesülünk a regény olvasása közben.

Csik Mónika versei (pl. A *hattúnyakú* című 2013-as kötetében. zEtna-FISZ) a női identitás lényegjegyeit és kérdésfeltevéseit jelenítik meg és fejezik ki.

Bence Erika

Az alábbiakban a mutánsokról szólnak, elkalandozunk az X-Men-univerzumba, sorra vesszük, hogy az X-Men-sorozat részeként egyelőre milyen filmek várhatók.

Érkezik a Deadpool

Nyáron már lehetett látni a Deadpool első előzetesét. A Tim Miller által rendezett film a Marvel-rajongók kedvenc antihőse, a mentálisan ingatag, emellett pedig humoros Wade Wilson történetét meséli el, aki egy rosszul sikerült kísérlet után a szupergyorsan gyógyuló alteregójaként, Deadpooként vadássza azt az illetőt, aki majdnem tönkretette az életét. A forgatókönyvet Rhett Reese és Paul Wernick írták, címszerepben pedig Ryan Reynoldsot láthatjuk. A filmben szerepet kapott még többek között Morena Baccarin, Gina Carano, T. J. Miller, Ed Skrein, Rachel Sheen, Brianna Hildebrand, Andre Tricoteux és Taylor Hickson is. A Deadpool bemutatója jövő év februárjában lesz

Jövőre X-Men: Apokalipszis

Tavasszal ugyan már kaphattak egy előzetes kedvcsinálót a mutánsrajongók – amikor is leleplezték az új Árnyékot – a jövőre mozikba



Deadpool



X-Men, Apokalipszis

Jönnek a mutánsok



Gambit

kerülő X-Men: Apokalipszsról, nemrég pedig a világhálón hivatalos fotók is megjelentek. A filmben láthatjuk ismét Michael Fassbendert, Jennifer Lawrenc-et, Evan Peterst és James McAvoyt, Apokalipszisként Oscar Isaacot, Psylocke pedig Olivia Munn lesz. Új szerep-

lőket is megismerhetünk, például Sophie Turnert, aki Jean Greyt alakítja. Az új Marvel-szuperhősfilm készítése még nagyban folyik, a tervezett bemutatója jövő év május 27-e.

Remélhetőleg jön a Gambit is

Elég sok a bonyodalom a Gambit körül. Tavaly Josh Zetumert kérték fel a Chris Claremont képregényének filmes változatának megírására. Az idén nyáron Rupert Wyatt-et nevezték ki rendezőnek, aki viszont nemrég visszalépett. Főszereplőnek Channing Tatum lett megjelölve, úgy tudni, ő is kilépett, majd vissza is tért, így remélhetőleg láthatjuk majd a kártyás szerepében. Tatum már korábban is nyilatkozott Gambit karakteréről, elmondta, hogy a világmegmentés mellett egy teljesen új irányt követve szeretné bemutatni Gambitet. A filmet minden bizonnyal jövő év októberében vetítik. A 2009-ben bemutatott X-Men Origins: Wolverine-ben egyébként Taylor Kitsch játszott el Gambitet, de úgy tudni nem volt tervben, hogy továbbvigye szerepét.

Az új Wolverine és egyéb tervek

Két évvel ezelőtt már felvetődött a Wolverine folytatása, ez lenne harmadik rész. A film producerei James Mangold rendezővel kezdték egyeztetni, a forgatókönyvírásnál pedig David James Kelly és Michael Green neve vetődött fel. A filmben talán utoljára láthatjuk Hugh Jackmant Wolverinként, Patrick Stewart pedig ezúttal is Professor X-et jelenítené meg. A filmet valamikor 2017-ben mutatnák be. Az X-Men sorozathoz köthető filmtervék között szerepel még az X-Force és a The New Mutants is, de a megvalósításukra még bizonyára sokat kell várni.



Ismét könyvet ír

Cameron Diaz, 2013-as bestsellere, a *The Body Book* után ismét tollat ragadott és újabb önségítő, az egészséget a középpontba helyező könyvön kezdett el dolgozni, amely előreláthatóan *The Longevity Book* címmel kerül az üzletek polcaira 2016 áprilisában. A könyv az öregedés mentális, fizikai és érzelmi utazását állítja középpontba. A kiadvány kapcsán a színésznő egy felhívással fordult a rajongóihoz. Arra kérte őket, küldjenek szelfit önmagukról, mivel azokat szeretné a borítón látni, akikhez íródott a könyv. A borítóra a legjobbnak megítélt fotó kerül majd, a nyertes pedig egy dedikált példányt kap a műből, még azelőtt, hogy az üzletek polcaira kerülne.

Egy gyümölcsöző kapcsolat



Gwen Stefani és Blake Shelton, mindketten zenei előadók, a *Voice* mentorai, és ha igazak a híresztelése, immár egy párt is alkotnak. Közös bennük az is, hogy úgy tudni nemrég elváltak korábbi párjaiktól, majd pedig Gwen Stefani sajtószóvivője nyilvánosságra hozta, hogy az énekesnő és a country-csillag, több mint barátok. Nemrég az is kiderült, hogy nemcsak magánéletileg gondolnak együtt lenni, hanem a szakmai kapcsolatukat is szeretnék komolyabbra fűzni. Az énekesnő szóvivője ugyanis arról is szólt, hogy a sztárpár közös szerzeményen dolgozik. Egy középtempójú country-balladára számíthatunk, ami vélhetően Blake új lemezén kap majd helyet.

SZTÁRVLÁG



Kávét helyett zene

Egy pszichológus, David M. Greenberg, összeállított nemrég egy listát, amely meglátása szerint nemcsak a könnyebb ébredést segíti, de egész napra feltölthet pozitív energiával. Meglátása szerint nem hatásos, ha túl pörgős, túl élénk dalokat választunk reggelre, mert ezek amilyen hirtelen ráznak fel, olyan hirtelen teszik kíváncsossá újra, hogy visszabújjunk a párnák közé. Ehelyett úgy véli, jobb, ha lassabban induló dalt választunk az ébredéshez, mely fokozatosan épül fel és a végén „robban”. Szerinte fontos a pozitív töltetű, vidám ébredés ugyanis reggeli hangulatunk az egész napunkat meghatározhatja. Íme Greenberg dal-listája: Coldplay - *Viva La Vida*, St. Lucia - *Elevate*, Macklemore & Ryan Lewis - *Downtown*, Bill Withers - *Lovely Day*, Avicii - *Wake Me Up*, Pentatonix - *Can't Sleep Love*, Demi Lovato - *Confident*, Arcade Fire - *Wake Up*, Hailee Steinfeld - *Love Myself*, Sam Smith - *Money On My Mind*, Esperanza Spalding - *I Can't Help It*, John Newman - *Come and Get It*, Felix Jaehn - *Ain't Nobody* (Loves Me Better), Mark Ronson - *Feel Right*, Clean Bandit - *Rather Be*, Katrina & The Waves - *Walking on Sunshine*, Imagine Dragons - *On Top of the World*, MisterWives - *Reflections*, Carly Rae Jepsen - *Warm Blood*, iLoveMemphis - *Hit The Quan*.

Tetemes összegért kel el

Kurt Cobain, a Nirvana frontembere nem csupán egy zenész volt a 90-es években, hanem sokak szerint a grunge maga, és generációja szószólójaként emlegették. Ugyan a zenész özvegye, Courtney Love már évekkel ezelőtt megszabadult Kurt ingóságaitól és személyes holmijaitól, mégis újra és újra kerülnek elő olyan tárgyak, amelyek visszaidézik az énekest. Legutóbb az a bizonyos zöld kardigán került kalapács alá, amelyet Cobain 1993-ban az MTV Unplugged keretein belül viselt, és később a védjegyévé vált. A teljesen átlagos, kinyúlt, kifakult, és valószínűleg fillérek-ből vásárolt darab végül egy lakásra való összegért kelt el. Az idei év egyébként több okból is emlékeztet a Nirvana- és a Cobain-rajongók körében, ugyanis két, az énekesrel kapcsolatos dokumentumfilm látott napvilágot, a *Montage Of Heck* és a *Soaked In Bleach*, előkerült egy korábban sosem hallott felvétel, Cobaint a zenevilág egyik legnépszerűbb dalszerzőjének választották, hivatalosan is a *Smells Like Teen Spirit* lett a világ egyik legikonikusabb dala, előkerült néhány fénykép a Nirvana első fellépéseiről és a zenész lánya, a 23 éves Frances Bean Cobain életében először beszélt nyilvánosan apja iránti érzéseiről.





Ingyen internet a Facebook drónjának köszönhetően?

Elkészült a Facebook első drónja, mellyel a tervek szerint a világ minden szegletébe eljuttatnák az ingyen használható internetet.

Úgy tűnik, a Facebook valóban nem ismer tréfát, ha az ingyenes internetről van szó. Alig néhány hónapja, az F8 fejlesztői konferencián jelentették be a nagy tervet, mely szerint drónokkal és az arra szerelt lézerek segítségével is sugároznák az ingyenes internetelérést – miközben a mobilszolgáltatókon át a térről lefedett helyeken már képesek megtenni ugyanezt. Nemrég ismét a drón kapcsán szóltak meg Mark Zuckerbergék, és nem akármilyen hírrel álltak elő: elkészült az első repülőeszközük.

Az Aquila névre keresztelt, négypropelleres drón szárnyfeszítávolsága egy Boeing 737-esének felel meg, ugyanakkor a könnyített szerkezete miatt alig éri el egy kis autó súlyát – egészen pontosan 400–450 kilogramm között mozog. Az elsővel már el is készült a csapat, de készítettek mellé egy tized akkora modellt is, hogy legyen mivel tesztelni a repülést.

Tervezéskor a következő három fontos dologra ügyeltek: a magasság, az üzemidő és az ezzel összefüggő napenergia. Az elképzelések szerint a tisztán napenergiával hajtott eszköz 20–30 kilométeres magasságban, egy 3 kilométeres sugarú körben teljesítene szolgálatot, éjszakára azonban ennél is alacsonyabbra ereszkedne, hogy energiát takarítson meg. A felszálláskor egy héliummal töltött



ballon repíténe körülbelül 21 kilométeres magasságig, ahol aztán a leválást követően a drón megkezdene az önálló repülését. A három hónap letelte után vitorlásként landolna. Az így sugárzott internet a tervek szerint minimum 10 gigabit sávszélességű lenne.

Mark Zuckerberg legutóbb március elején beszélt arról, hogy 2015 végére 100 országba juttatnák el az ingyenes, bár némileg korlátok közé szorított internetszolgáltatásukat. A Facebook-alapító által 2013-ban létrehozott internet.org kezdeményezés azonban nemcsak drónokban gondolkodik, más, már működő alternatívával együtt szeretné több százmillió emberhez eljuttatni az internetet. (hvg.hu)

A hónap asztrofotója: Tejút a baobabfák között



Madagaszkár szigetének szimbolikus formájú növényvilága, a déli égbolt csodáival együtt, sajátos perspektívából figyelhető meg.

A bemutatott felvételt **Demeter János** készítette az Indiai-óceán szigetországában október elején. Élménybeszámolója az alábbiakban olvasható: „A teliholdkelte előtt viszonylag rövid idő állt rendelkezésemre a Morondava település melletti »Avenue of the Baobabs« területén. Az ég nem volt teljesen tiszta, de később érdekesnek találtam a felhők csillagokkal alkotott összehatását. A természetvédelmi területen a hozzávetőleg 30 méter magas fák életkora több száz év is lehet. Szabad szemmel a látvány olyan hatást keltett, mintha a Tejút egy óriási elektromos kisülésként jelent volna meg, két furcsa, fák alkotta elektróda között. A technika oldaláról egy Canon EOS 6D váz és egy 12 milliméteres halszem optika állt a rendelkezésemre, amellyel egy 30 másodperces expozíciót készítettem 2,8-as fényerő mellett.” (ng.hu)

Tovább bírja a telefon?

Általánosságban elmondható, hogy minél több alkalmazást használ valaki a telefonján/táblagépen, annál gyakrabban kell töltenie a készüléket. Az androidos eszközökre telepíthető DU Battery Saver (power saver) folyamatosan figyeli, hogy melyek azok az alkalmazások, amelyek nagyon fogyasztják az energiát, és megpróbálja kordában tartani azokat. A programot csaknem 8 millióan töltötték már le, és ebből mintegy 7 millióan elégedettek vele – írja a hvg.hu.

A DU Battery Saver telepítése és elindítása után az Optimize feliratra bökve az alkalmazás azonnal megvizsgálja a készüléket, hogy van-e olyan feladat a háttérben, amely a kellenél nagyobb energiát fogyaszt. A későbbi rendszeres vizsgálatokhoz már nem lesz szükség az alkalmazás megnyitására, egy kezdőképernyőre tett widgettel egy gyors érintéssel letudhatjuk a dolgot. Ha a készüléket feltesszük a töltőre, az alkalmazás automatikusan megmutatja, mennyi idő van még hátra a teljes töltöttség eléréséig. Ez utóbbi érték kifejezetten hasznos lehet, ha épp készülünk valahová. Később pedig a lemerülésig hátralévő időt láthatjuk, ha erre rábökünk, részletesen is megtudhatjuk, mennyi ideig hallgathatunk még vele zenét, nézhetünk videót, vagy böngészhetünk az interneten. Ez pedig akkor lehet hasznos, ha hosszabb időn át vagyunk távol az áramforrásoktól.



Ezúttal Ausztráliába utazunk, pontosabban utánajárunk, mi történik az ausztrál 5SOS, azaz 5 Seconds of Summer háza tájékán.

Leesett a színpadról

Londonban, egy díjkiosztón állt színpadra a 5 Seconds Of Summer. Az együttes épp a Hey Everybody című dalra zendített rá, amikor a rajongók a színpadról lezuhanó Michael Cliffordra lettek figyelmesek. A zenész szerencsére nem ütötte meg magát, így nem lett komoly baja. Egyébként nem ez volt az első alkalom, hogy a 19 éves előadó megsérült fellépés közben, júniusban egy pirotechnikai baleset során csaknem kigyulladt a haja, egy másik alkalommal pedig Rita Orát akarta köszönteni egy rendezvényen, amikor szintén szó szerint a padlón találta magát.

Dokumentumfilm készült róluk

November 20-án kerül az üzletek polcaira a How Did We End Up Here? című dokumentumfilm. Karrierjük alig négy éve alatt rengeteg minden történt a 5 Seconds Of Summer tagjaival, és éppen ez lesz a központi témája a háromórás filmalkotásnak is. A kezdetektől a napjainkig kísérhetjük figyelemmel a zenekar történetét, bepillantást nyerhetünk többek között a legnagyobb koncertjeikre is. Bónuszként a 5SOS Wembley Arena-beli fellépését is tartalmazza majd a kiadvány, így természetesen felcsendülnek a négytagú ausztrál formáció legnépszerűbb dalai is, például a She Looks So Perfect, az Amnesia és a Don't Stop.

Vissza a kezdetekhez

A 5 Seconds of Summer története 2011-ben kezdődött, amikor a Norwest Christian College-ba járó Luke Hemmings, Michael Clif-



Film a 5SOS-ról



ford és Calum Hood, népszerű dalok feldolgozásait töltötték fel Luke Hemmings YouTube-csatornájára. Hemmings első videóját, Mike Posner, Please Don't Go című számának feldolgozását 2011. február 3-án osztotta meg. Azután közös feldolgozásukat, a Chris Brown Next To You-ját már egyre többen tekintették meg. 2011 decemberében dobosként Ashton

Irwin csatlakozott a trióhoz, így teljes lett a négyes felállás.

A zenekar több neves kiadó érdeklődését keltette fel, egyiknél végül le is szerződtek. Nemzetközi ismertségre mégis akkor tettek szert, amikor a One Direction-tag, Louis Tomlinson megosztotta a linket egy YouTube-ra feltöltött zeneszámukhoz, a Gotta Get Out-hoz, hozzátevé, hogy már egy ideje 5 Seconds of Summer-rajongó. Ezt követően akkor kerültek a One Direction figyelmének középpontjába, amikor 2012. november 19-én megjelentették az első kislemezüket, az Out of My Limitet, ezúttal a linket Niall Horan osztotta meg.

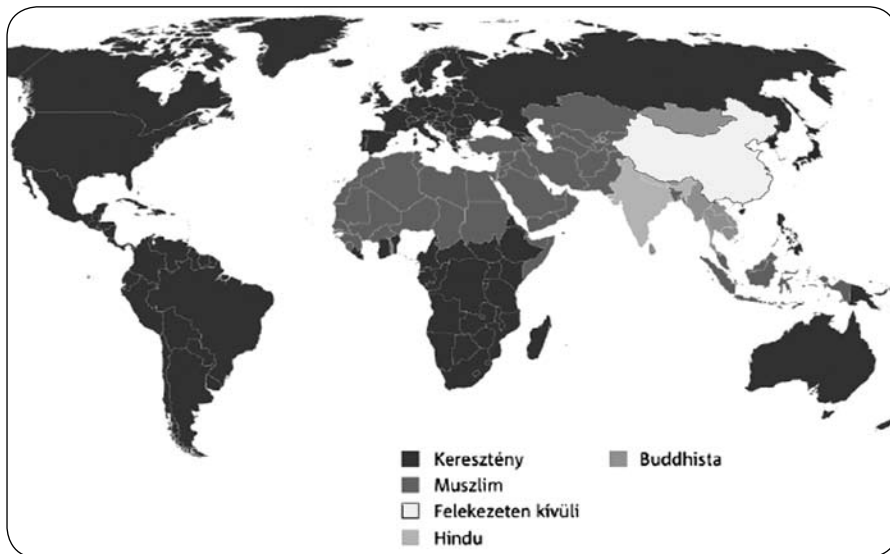
A 5 Seconds of Summer 2012 második felét zeneiárral és hangzásuk fejlesztésével töltötte. Ez év végén egy dalszerző körúton is részt vettek Londonban, ahol számos zenésszel írhattak együtt, többek között a McFly tagjaival, Roy Stride-dal a Scouting for Girls-ből, Nick Hodgsonnal a Kaiser Chiefs-ből, Jamie Scott-tal, Jake Gosling-gal, Steve Robsonnal és James Bourne-nel a Busted-ből. A 5 Seconds of Summer zenei stílusa poprock és poppunkként van jellemezve. A McFly-t, a Blink-182-t, az All Time Low-t, a Mayday Parade-ot, a Green Dayt, a Boys Like Girlst és a Bustedot említik, ha arról van szó, hogy kik tettek rájuk zenei hatást.



A Föld népességének 31,5 százaléka keresztény

Továbbra is a **keresztények** vannak a legtöbben a világon: a Föld népességének mintegy 31,5 százaléka, 2,2 milliárd ember. A keresztények fele *római katolikus*, 37 százalékuk *protestáns*, 12 százalékuk pedig az *ortodox* felekezet tagja. A keresztények eloszlása a világon egyenletes, minden régióban megtalálhatók. A keresztény vallásúak legnagyobb része (26 százalék) Európában él, ezt követi Dél-Amerika és a Karib-szigetek (24 százalék), majd Dél-Afrika (24%).

A második legnépesebb vallás az **iszlám** a világon: 1,6 milliárdan követik, ez a Föld népességének 23 százaléka. Az iszlám két fő ágából a *szunniták* vannak többen, ide tartozik a muszlimok 87–89%-a. Nem meglepő módon a legtöbb iszlám vallású ember Ázsiában és Óceániában él (62%), ezt követi a Közel-Kelet és Észak-Afrika 20 százalékkal. Európában (3%), Észak-Amerikában (kevesebb mint 1%), Dél-Amerikában és a Karib-szigeteken (kevesebb mint 1%) elenyésző a számuk.



jele, hogy a Föld népességének 16 százaléka *ateista*, ebbe a kategóriába tartoznak olyanok is, akik hisznek valamiben. Például a francia felekezeten kívüliek 30 százaléka, az amerikaiaknak pedig 68 százaléka hisz istenben vagy valamilyen természetfeletti erőben. Hat olyan ország van a világon, ahol a felekezeten kívüli emberek vannak többségben: a Cseh Köztársaság (76%), Észak-Korea (71%), Észtország (60%), Japán (57%), Hongkong (56%) és Kína (52%).

Az utóbbi fél évben a szokásosnál is többet hallhattatok az iszlám vallásúakról, akik migránsként, bevándorlóként érkeznek nagy tömegekben Európába. Már csak emiatt is érdemes utánanézni, milyen vallásúak ezek az emberek.

Napjainkban Magyarország lakosságának túlnyomó része két csoportba sorolható: 8 milliós lélekszámmal a többség (81%) keresztény, 18,6%, azaz 1,8 millió ember pedig felekezeten kívülinek vallja magát. A többi valláshoz (iszlám, hindu, zsidó, népi vallások, egyéb) a népesség kevesebb mint 1-1%-a tartozik. Kimutatásunk nincs, de hasonló lehet a helyzet a vajdasági magyarok körében is.

Vita tárgya, hogy milyen vallást, vallásokat gyakoroltak a honfoglaló magyarok. Elterjedt a vélemény, hogy ősünk kapcsolatban álltak a

Mi a különbség a muszlim és a muzulmán között? Melyik a helyes?

Az islam.com honlap szerint az iszlám szó az Istennek való önkéntes odaadást, törvényeinek való engedelmességet jelent. Aki ezt megteszi, az a muszlim (arab szó). (A muzulmán nem helyes kifejezés, perzsa hatásokat visel magán. A szó arabul kettő muszlim férfit jelent.) A legszabatosabb a muszlim szó használata. (Bár ezt a szót pl. a Word helyesírás ellenőrzője nem ismeri.)

muszlimokkal, a kereszténységgel inkább a Kárpát-medencében találkoztak. Árpád-házi királyaink különleges jogokat biztosítottak muszlim kereskedőknek, pénzváltóknak és katonáknak. A keresztény Európa ezt gyanakodva figyelte. A magyarok a keresztény hitre való áttérítésük után is kapcsolatba kerültek keletről érkező népekkel, és ezáltal az iszlámmal. Leginkább a török világ idején árasztotta el ez a vallás a Kárpát-medencét, ez az időszak másfél évszázadig tartott.

Tudod-e?

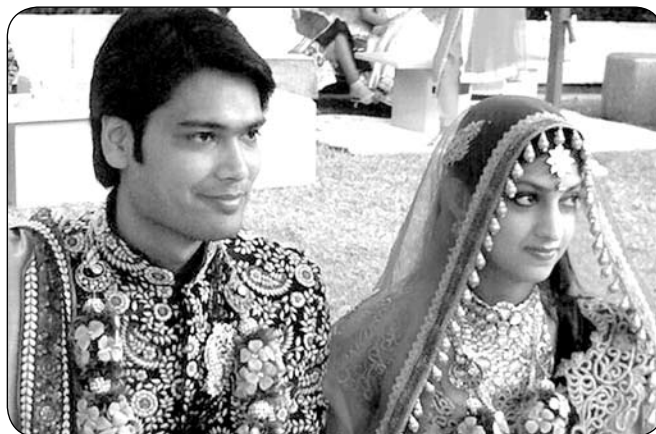
A honfoglalás kora, tehát a kereszténység felvétele előtti időkben ősünk vallása jelenlegi tudásunk szerint valószínűleg egy, a sámánizmus és a tengrizmus néven ismert jelenségekkel kapcsolatba hozható vallás sajátos változata. A „magyar ősvallásról” számos feltételezés létezik, és nincs egységes magyarázata a magyar ősvallásnak és a magyar mitológiának. Feltevések szerint az ősmagyar vallás szerkezetében a kereszténységhez hasonlított, de tartalmában eltért tőle. A legvalószínűbbnek az tűnik, hogy a magyarok ősvallása a sámánizmus volt.

A világ népességének 15 százaléka, 1 milliárd ember **hindu**, a vallás eloszlása rendkívül egyenetlen: Ázsiában és Óceániában él a hinduk 99 százaléka. A világ hindu hívőinek 94 százaléka egyetlen ország, India lakosa.

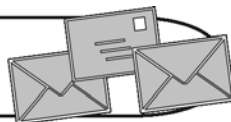
A hinduknál többen, a muszlimoknál kevesebben vannak a **felekezeten kívüliek**, számuk 1,1 milliárd. Természetesen ez nem azt



Muszlimok – a képen afgán kiskorú feleség



Hinduk – díszes esküvő



Rendhagyó irodalomóra a Hunyadiban



A mai napon ismét egy rendhagyó irodalomórán vehettek részt a Hunyadi János Általános Iskola felsős tanulói. Tóth Péter Lóránt, Radnóti- és Latinovics Zoltán-díjas versmondó érkezett hozzánk Vasútállomás című, József Attila verseiből és prózáiból összeállított műsorával – jelentik az iskola

tanulói. Az előadás József Attila halálának 75. évfordulójára készült, majd a bemutatót követően számos Magyarországi helyszínen kívül Kárpátalján és Vajdaságban is megtekinthették az érdeklődők. Eddig több mint 30 településen körülbelül 3000 néző élvezhette a szívhez szóló előadást.

Valamivel több, mint egy iskolai óra alatt a diákjaink bebarangolhatták József Attila életének szép és kevésbé szép állomásait. Hallhatták többek között a Mama, Tiszta szívvel, Kész a leltár című verseket, illetve a Curriculum vitae néhány részletét. Egy-egy vers között életrajzi adatokat tudhattak meg neves költőnk hullámvölgy életútjából.

A „versvonat”, amelyet Péter a fülünk hallatára keltett életre magával ragadta a terem apraját-nagyját. Elrévedő, magukba mélyedő tekintetet varázsolt a történelmi-irodalmi hullámvölgy utazóinak arcára.

Diákjainkban kérdések áradatát indította el az óra, amit az előadó később készségesen meg is válaszolt. Azok a tanulók, akik eddig még nem tanultak József Attiláról, a jövőben biztosan szépen fognak szerepelni a témát érintő órákon.

A mai irodalomóra hasznosnak bizonyult úgy a diákok, mint a magyartanárok részére. Reméljük, hogy a jövőben még alkalmunk nyílik újabb irodalmi utazásokra.

Őszi kirándulás

Október hónap utolsó napját írtuk. A Móra Károly Általános Iskola felső tagozatos tanulói és kísérő tanárai a Róka-tanyára látogattak. Kis csapatunk a korai órákban vágott neki a hosszúnak ígérkező napnak. A majdnem kétórás út után meg is érkeztünk a tanyára, ahol már vártak bennünket. A házigazdák melegszívű fogadtatása és a tanya elbűvölő otthoniassága azonnal levett mindannyiunkat a lábáról. A falusi paraszttudvar, a háziállatok, a kinti, tüzelős kemence, a muskátli ablakok, a kisházak körbefont lugas, a nádtetős nyári épület és a területet körbeölelő Ludasi-tó látványa pedig az, amiért egyszer mindenkinek érdemes meglátogatnia a Hulló család családi örökségét. A nap folyamán számos foglalkozáson vettünk részt. Csoportunk háromfelé szakadva, folyamatosan egymást váltogatva járta körbe a tanya területét. Helytörténeti előadást hallgattunk a keletkezéséről és fennmaradásáról, megtekintettük az aktuális tárlatot, körbevezettek bennünket a tájházban, lovas kocsikáztunk és kézműves foglalkozáson vettünk részt, ahol a szövés technikáját sajátíthattuk el. Idő közben az ebédlő kemencéje is bemelegedett, és a jól megérdemelt ebéd után a kemencét körbeülve beszélgettünk. Később mézeskalácsot készítettünk, melyet a kemencében sütöttek ki. A jó időnek köszönhetően a paraszti udvaron található játszótér is az utolsó szegletéig körbekerítettük, és még lovon ülni is tettünk pár kört a hatalmas, fűvel borított területen. A kora esti órákban zárultak a programok. Az elkészült csoportkép után fáradtan, teli bendővel, és főleg élményekkel eltelve indultunk haza. Az autóbuszban csupa mosolygós arc nézett vissza rám. Nem is csoda. Igazán szép élményekkel gazdagodtunk mindannyian. Utólag bátran állíthatjuk, hogy a Róka-tanya egy klassz kis falusi hely, valódi otthon az otthonban.

A szajáni Móra Károly Általános Iskola Diákszövetség



Kíváncsi természetű vagy?

A tesztből kiderül, meddig vagy képes elmenni, ha hajt a kíváncsiság!

1. Nyaralást tervezel. Hogyan készülsz?

- a) Befizetek egy jó nevű irodánál, és hagyom, hogy ők szervezzenek meg mindent. (4 pont)
- b) Megveszem a legújabb útikalauzokat. (0 pont)
- c) Beszerzek egy új fürdőruhát, egy naptejet és egy könyvet a strandra. (2 pont)

2. Mennyire izgatott óvodás korodban az elrejtett karácsonyi ajándék?

- a) Egyszer titokban kibontottam néhányat. (2 pont)
- b) Egyszerűen muszáj volt kikutatnom őket. (0 pont)
- c) Nem akartam becsapni a szüleimet, így sosem kutattam utánuk. (4 pont)

3. A barátnőiddel havonta egyszer pizzériába mentek. Egyikőjük egy ideje elmarad. Hogyan reagálsz?

- a) Zavar, de elfogadom. (4 pont)
- b) Ha a pénz az oka, fizetek helyette. (2 pont)
- c) Kíváncsiskodok, amíg megtudom az okát. (0 pont)

4. A nővéred nem árulja el, kivel randizik. Elolvasod a naplóját?

- a) Soha, a napló tabu! (4 pont)
- b) Persze, hiszen csak így óvhatom meg a rossz társaságtól. (0 pont)
- c) Csak ha rossz irányba változik. (2 pont)

5. Melyik mondat illik rád?

- a) A kíváncsiság érdeklődés a világ dolgai iránt. (2 pont)
- b) A magánéletem rám tartozik. (4 pont)
- c) Egyszer élünk. (0 pont)

Értékelés

0–6 pont: A detektív

Felszabadult, nyitott és kíváncsi vagy. A barátnőd furán viselkedik? Addig idegesíted, amíg el nem mesél mindent. Csomagolt ajándék, telefonbeszélgetés, hírességek viselt dolgai – előtted nincs titok. Vigyázz, mert a barátaid tartanak a kíváncsiságodtól, hogy mindenbe beleszólj. Vedd tudomásul, hogy másnak is van magánélete! Az érdeklődésed fedtesd a tanulásba, vagy egy új nyelv elsajátításába!

7–13 pont: A tapintatos

Benned egészséges kíváncsiság lakik. Utazás, iskola vagy család – érdeklődsz irántuk. Örömmel fedezel fel új dolgokat, de mindig tekintettel vagy mások magánéletére. Óvatosan a távolságtartással, a barátaid néha elvárják, hogy beleavatkozz az ügyeikbe. Még ha azt mondják is, nem rád tartozik, fontold meg, nincs-e a barátaidnak mégis segítségére szükségük. Kérdezz bátran!

14–20 pont: Az érdektelen

Belőled hiányzik a kíváncsiság. Mások magánéletének részleteit terhesnek tartod, osztálytársaid, barátaid és ismerőseid szerelmi élete, problémái hidegen hagynak. Vigyázz, ha ennyire közönyös vagy, más sem lesz rád kíváncsi! Egy igazi barátságban a felek megnyílnak, és tudni akarnak a másik problémáiról. Mutass több érdeklődést, így képes leszel jobban megérteni embertársaidat!

Horoszkóp

Kos

Könnyű megoldásokat nem, de megoldásokat találsz, és ha minden erődet befekteted, akkor ezek működhetnek is. Ne tétovázz, ennél jobb lehetőség eddig most nem adódik!

Bika

Nagy lendülettel fogsz valamibe, de félsz, hogy a lelkesedésed gyorsan kiég, amikor meglátod, milyen nagy is valójában a feladat. Ha túljutsz az első ijedelmén, utána minden megy magától.

Ikrek

Azt kapod vissza valahonnan, amit bele is fektettél, és rajtad múlik, hogy ez milyen érzéssel tölt el. Lehet, hogy ez egy jó alkalom arra, hogy ártértékeld, mire mennyi munkát áldozol.

Rák

Nem akarsz senkit becsapni, de nem is szeretnéd kiadni magadat. Egyelőre a saját biztonságod a legfontosabb, és ha ennek az az ára, hogy egy kicsit bezárkózol, megteszed. Ne zárj ki azért mindenkit!

Oroszlán

Nem pihensz addig, amíg egy kijelölt célhoz el nem jutsz, de ne feledd, hogy nem feltétlenül jó ötlet túlhajszolni magad. Tarts kis szüneteket, hogy ne holtfáradtan érh a célba!

Szűz

Valami nem úgy jön össze, ahogyan szeretted volna, és magadat hibáztatod ezért. Pedig erre nincs okod, a környezeted is látja, hogy mindent megtettél, senki nem csalódott a képességeidben.

Mérleg

Mikor már éppen készültél letenni valamiről, egy új lehetőség visszahozhatja az esélyeidet, és talán még az is kiderül, hogy az eredeti tervek sincsenek veszve. Légy óvatos, de cselekedj gyorsan!

Skorpió

Egy új ismeretség új kapukat nyithat meg előtted, ezért most tényleg nem érdemes elzárkózni a barátkozás elől. Maradj nyitott, a személyiséged úgyis lehenget mindenkit.

Nyilas

Lehet, hogy jobb, ha most elengedsz egy problémát, és pihenteted a kérdést néhány napig, mert túlságosan egysíkúan gondolkodsz. Ha kipihenten, frissen térsz rá vissza, a válaszokat is könnyebben megtalálod.

Bak

Valami újat és egészen izgalmasat tartogat számodra a hét, ne hagyd, hogy az első bizalmatlanságod elijesszen tőle. Maradj nyitott az újdonságokra, és nem fogod megbánni!

Vízöntő

Ne terheld magad fölöslegesen, ha járhat szörűbb utakat is. Tartsd szem előtt, hogy másra is kellhet még az energiád, és akkor tényleg minden tartalékozt be kell vetned.

Halak

Gyorsabban alakulnak az események, mint gondoltad volna, és lehet, hogy úgy érzed, jó lenne lassítani egy kicsit. Így azonban sok mindenről lemaradnál. Amíg tudod, tartsd a tempót!

Kérdéseitekre válaszol Bori Mária

„Kedves Bizi!

Én egy tizenegy éves szerelmes lány vagyok. Nem tudom, mit csináljak. A fiúval, akiről szó van, egy osztályba járok. Bele vagyok zúgva. Már sokszor észrevettem, hogy bámul engem. Sokszor ott van a nagyszünetekben, ahol én a barátnőimmel állok. Úgy gondolom, hogy tetszem neki, csak nem vagyok biztos benne, hogy jól gondolom-e. Mi tegyek, hogy megtudjam? Kérlek, segíts!

Pipike”

Válasz:

Kedves Pipike!

Ha hiszed, ha nem, a te esetedben, ebben a pillanatban az lenne a legjobb, ha semmit sem tennél. Inkább alkalmazd a türelmedet önmagaddal és a fiúval kapcsolatosan is. Annak ellenére, hogy a mai világban gyakran azt halljuk, hogy a lányok is kezdeményezhetnek, ők is megtehetik az első lépést, a te esetedben sokkal eredményesebb lenne, ha hagynád, hogy a fiú tegye meg az első lépést. Nem kell elsietned a dolgot, vagy ne adj' Isten a rúd elé szaladni, mert még mind a ketten nagyon fiatalok és tapasztalatlanok vagytok. Ne sietted a dolgot azért se, mert nem vagy benne biztos, hogy a fiút is úgy érdekli már a szerelem, mint téged! Nehogy az derüljön ki, hogy esze ágában sincs még járni senkivel.

Te sokkal előrébb tartasz, mint ő, te már szerelmes vagy, ő pedig még, meglehet, hogy még nem tudja pontosan, mi történik vele, és azt sem, hogy mit is akar igazából, azon kívül, hogy fölismerte, tetszel neki. Mit tegyél? Barátkozzál vele, keresd a társaságát, legyél vele kedves! Próbálj meg beszélgetni vele, mindennapi, iskolai dolgokról! És ami nagyon lényeges, mosolyogjál minél többet, főleg őrá. Ha elég jelet kapott tőled, hogy ő is tetszik neked, és feltehetőleg elegendő bátorságot gyűjtött, akkor megteszi az első lépést. De akkor se haragudj rá, ha mégsem jön össze vele a dolog! Ez csak annak a jele, hogy még nem jött el a ti időtök.

„Kedves Bizalmas sorok!

Tizenhárom éves vagyok, és van egy igazi „cool” barátnőm. Nagyon jó barátnőm, akivel a nyár óta barátkozom. És van még egy barátnőm, akit nagyon szeretek, kicsi korunk óta barátnők vagyunk, és ő állandóan rá akar beszélni, hogy ne barátkozzak a másik barátnőmmel. Szerintem azért ilyen, mert féltékeny rá, mert szép, csinos, kedvelik a fiúk, sokan szerelmesek belé. Az iskolában az új barátnőmet a fiúk is körülrajongják, gyakran csipkedik és fogdossák, és vannak, akik csúnyákat mondanak róla, mert azt gondolják, hogy olyan „könnyű” lány, akit mindenki fogdoshat. Én biztosan tudom, hogy nem „olyan” lány, és nem szereti, sőt nagyon zavarja, hogy így viszonyulnak hozzá. Ami még nagyon fontos számomra, hogy ő mindemellett nagyon jó barátnő. A régi barátnőm csak azt mondogatja, hogy el fog rontani, ha vele barátkozok, mert akkor rólam is ugyanazt beszéljük majd. Csak a közmondást szajkózza, hogy „Madarat tolláról, embert barátjáról.” Csak nem tudom, miért gondolja ezt rólam, hisz ő is nagyon jól ismer. Én nem tudnék szakítani egyike

BIZALMAS SOROK



barátnőmmel sem, mert mind a kettő igazi jó barátnőm. Szerintem nekem elég, ha én tudom, hogy nem olyan, amilyennek sokan gondolják. Hogyan bizonyítsam ezt be a többieknek, főleg a másik barátnőmnek?!

Tündike”

Válasz:

Kedves Tündike!

Úgy látom, hogy te most két tűz között vagy. Nagyon éretten gondolkodsz a barátságról, és magabiztosan fejtetted ki a levélben a véleményed. Szoros barátság alakult ki köztetek, és fontos neki, és neked is, hogy elfogadod, szereted és megbecsülsz, bármit is mondanak rá. Ilyen kell, hogy legyen az igazi barátság. A gondot valószínűleg a környezet véleménye és hozzáállása okozza. A régi barátnőd féltékeny – amit jól megállapítottál –, és ezen nem kell csodálkozni, hisz veszteséget él meg, veszélyeztetve érzi magát, és közben egy kicsit félt is, hisz már ő is tudja, hogy az emberek nagyon gyakran annak alapján ítélnék meg, hogy kivel barátkozol, vagy hogyan öltözködsz. És valahol a közmondásban ott rejtőzködik a figyelmeztetés is, hogy óvatosak legyünk, már ami a barátkozást illeti. Életünk folyamán nagyon sok előítélettel, sztereotípiával szembesülünk. Ha bármit is szeretnél érezni vele kapcsolatban, nyugodtan ritkítsd a találkozásokat, és ne hagyd, hogy befolyásoljon. Ami a „cool” barátnődnél nyújtandó segítséget illeti, az első lépés az lenne, hogy egy határozott „NEM”-mel leállítsd a számára is kellemetlen viselkedést. A fiúkkal közli, és megmutatja nekik, hogy nem tehetnek vele bármit, van önbecsülése. Ezt kell benne felébreszteni, fejleszteni és növelni.

A segítségeddel ellenállhat a „zaklatásnak”, hisz amit a fiúk tesznek vele, hogy csipkedik, fogdossák, az erőszakos viselkedés kategóriájába tartozik. Emelje föl a hangját, ha fogdossák, ha csipkedik, fontos, hogy tudassa, mi történik vele. Fontos, hogy az osztályfőnökkel beszéljete a fennálló helyzetről, a fiúk viselkedéséről, még akkor is, ha azt mondjuk, hogy a fiúk így mutatják ki, ha tetszik nekik valaki. Az is fontos, hogy a te legközelebbi barátaid is megbizonyosodjanak arról, ő valóban nem „olyan” lány, hanem egy kedves, vidám, hülye, megbízható, igazi barát. Fontos, hogy mellette állsz, mert a baráti támasz sokat segít az önbecsülés fejlődésében. A támasz fontos a mások felé felállított határok felállításában is, és láthatólag ezzel a barátnődnél ebben a pillanatban gondja van. Tudnod kell azt is, hogy állandóan változtok a barátnőddel, változik az érdeklődésed, a szükségleteitek, az igényeitek, és ettől függően bővül mindenkinek az ismerősök köre. Sokszor megtörténik az is, hogy nem kedvel mindenki mindenkit a társaságban. Te fenntarthatod a kapcsolatot az egyikkel és a másikkal is, de nekik nem kell barátkozniuk egymással. Akkor, azzal, és olyan mértékben barátkozol, ahogyan az neked megfelel. Csak ezt minden félnek el kell fogadnia. Sajnos az is megeshet, hogy baráti kapcsolatok szakadnak meg, vagy elenyésznek, megszűnnek, szinte észrevétlenül, ha az érdeklődési körök és igények megváltoznak. És ezt ilyen esetekben el kell fogadnunk, mint az élet rendjét.





Miért nem tudok koncentrálni?

Az asztalod rendetlen, nem tudod, hová tettet az órarendedet (ha megvan még egyáltalán), a fejed zsong a tanulnivalók listájától, és a könyv, amelyet már öt perce keresel, az orrod előtt hever? Elfelejtetted, hogy holnap írtok egy dolgozatot, és a tornafelszerelés is otthon maradt? Lehet, hogy mindez nem csak egyszerű szórakozottság eredménye!

Igen, időnként mindannyian feledékenyek vagyunk. Ám vannak olyanok is, akiknek állandó feledékenységéből áll az életük, s a képtelenségük a koncentrálásra megnehezíti a mindennapjaikat. Ők azok, akik, figyelemzavarban szenvednek. Ez a betegség idegrendszeri eredetű, s leginkább a gyenge memória, a koncentrációhiány és az álmodozás jellemzi. Gyakran társul hiperaktivással is.

Állandó összeütközésben a környezettel

Ha nem ismerik fel idejében a betegséget, az az állandó leszidás, korholás hatására könnyen önbizalomhiányt, szorongást, depressziót okozhat. Az ilyen fiatal gyakran

állandó bírálatnak van kitéve, megbízhatatlannak, lustának, hanyagnak, rendetlennek minősítik őket.

Különösen a lányok esetében gyakori, hogy nem ismerik fel a figyelemzavart, mivel a hiperaktivitás náluk sokkal kevésbé fordul elő. A szülők és a tanárok is hajlamosak őket úgy értékelni, mint cserfes, társaságkedvelő, ám túlzottan álmodozó kamaszokat. Ugyanakkor mérhetetlen szorongást okozhat, hogy úgynevezett rendetlenségük és feledékenységük miatt állandó összeütközésben vannak a környezetükkel.

Kezelhető probléma

Ami a jó hír viszont, hogy ha felismerik a figyelemzavart, annak terápiája a lányoknál sokkal látványosabb eredményeket hoz, mint a fiúknál. Sokkal termelékenyebbek, kreatívabbak, rendszerezettebbek lesznek, mint a fiúk. A betegség főként genetikusan öröklődik. Ha a családban előfordult, úgy 35 százalékos eséllyel öröklődik tovább.

Ha úgy érzed, te is ezzel a problémával küzdesz, keresd fel az orvosod, ő majd a megfelelő szakrendelésre irányít. A figyelem-



zavar jól kezelhető, néha elég, ha csak apró változtatásokat iktatsz be a mindennapjaidba. Sokat segíthet, ha a fontos tennivalókat kis cetlikre felírod, listát készítesz róluk, s azokat a lakás különböző pontjaira emlékeztető cetlikre kiragasztod.

Használd a 30 másodperces szabályt!

Ez azt jelenti, hogy például, ha éppen egy ollóval dolgozol, mikor a telefont fel kell vened, az ollót nem teszed le, de a telefonálás után azonnal a helyére teszed azt. Ez csak 30 másodpercbe telik, ha viszont nem a helyére tennéd, legközelebb akár fél órán át is keresheted, mivel elfelejtetted, hova raktad.

Mindezzel nemcsak időt takarítasz meg, hanem a rend is nagyobb lesz körülötted. A környezeted látni fogja az igyekezetet, így kevesebb bírálatot, több dicséretet kapsz, s ezáltal remélhetőleg az önbizalmad is helyreáll.

A kötött pulcsik új élete

Mindnyájunknak van egy kedvenc kötött pulcsija, amely a legnagyobb hidegben sosem hagy cserben: meleg, puha és mindenhez passzol. Ezért felvesszük újra, újra és újra. Óhatatlan, hogy egy idő után aztán elkezd kinyúlni, megfakulni, bolyhosodni, nekünk pedig a szívünk szakad meg, hogy meg kell válnunk tőle. Vagy mégsem?

Mit szólnál, ha a kiselejtezés helyett inkább átalakítanád? Így új életre kelhet, és talán még évekig szolgálhat. De mit lehet készíteni kötött pulóverból? Íme, az öt legjobb kreatív ötlet.

Igazán egyedi karkötő



Ehhez szükséged lesz egy-egy fa vagy műanyag karperecalapra – ezeket kreatív

boltban be tudod szerezni. Ezután vágj le a pulcsid ujjából egy akkora darabot, amely befedi az alapot, és tekerd rá! Rögzítheted varrással, ragasztással, de ha még kreatívabb kiegészítőre vágysz, egy különleges gombbal is összefoghatod a kötött anyagot.

Pihe-puha takaró



Elég kézenfekvő megoldás takarót varrni az elnyúlt pulóverekből, hiszen garantáltan meleg és puha darabot készíthetsz belőlük. Játshatsz a formákkal (négyzet vagy háromszög alakú anyagdarabok), a mintákkal és színekkel. Egy biztos: ilyen takarója senki másnak nem lesz a világban.

Pohárfogó

Szereted a forró teát vagy kakaót? Hogy meg ne süsse a kezed a pohár, készíts rá egy egyszerű, de nagyon dekoratív pohárfogót! A többiek biztos irigykedve nézik a legújabb szerzeményed.

Divatos sál a ködös reggelekre

Sálból sosem elég! A kedvenc pulcsidból egész könnyen készíthetsz egy újabb darabot a gyűjteményedbe, ami azért is szuper megoldás, mert ezzel az anyag nagy részét felhasználhatod. Így nem számít, ha kinyúlt a pulcsid, hiszen az épen maradt részből még így is készülhet egy meleg nyakbavaló.

Dekoratív díspárnahuzat



A díspárnákkal ugyanaz a baj, mint a kedvenc ruhákkal: egy idő után formátlan-ná, fakulttá válnak. Ideje, hogy felújítsd őket! A pulóvered kötött anyagából készült huzat amellet, hogy mutatós, igazi téli hangulatot kölcsönöz a szobádnak.

Löszdombok, folyóvizek Titelnél

Lassú, kanyargó folyásában végtelen területeket tart állandó mocsár alatt, mivel partjai csaknem mindenütt alacsonyabbak, mintsem a magas vízállást rakoncáik közé zárhatnák. Mikor nagyon megárad, messze előnti az alföldi síkságot. Rombol; de termékenyít – írta a nagy útleíró, Jókai Mór a XIX. században a Tiszáról.

Azóta a Tisza nagyon megváltozott, de hosszú útján továbbra is szinte átíveli a Kárpátokat. Egyik izgalmas szakasza a délvidéki löszhátság, vagyis a Titeli-fennsík, ahol az egyetlen vajdasági mellékfolyója, a Béga (újabban Béga) belefolyik, és innen nem messze a nagy, „szőke” folyam a Dunába ömlik. Nemcsak a részrehajló helybeliek állítják, hogy itt különösen szép a folyó, ezt jómagam is tanúsíthatom. Ezenfelül a táj is elragadó, talán azért, mert nem síksági jellegű: a löszhegy, mint egy sziget kiemelkedik 110–130 méteres magasságával (94 négyzetkilométernyi alapterületen) a végtelennek tűnő Alföldből, s különlegessé teszi a folyó itteni partszakaszát is. Három folyó (Béga, Tisza, Duna), két torkolat (Béga/Tisza, Tisza/Duna), és egy fennsík – nem kevés természeti szépség, különösen vajdasági viszonylatban.

A Tisza az 1846-ban megindított és lényegében a XX. század elején befejezett szabályozási munkák eredményeként nyerte el mai medrét. A javarészt kézi erővel elvégzett, hatalmas munka célja az Alföld mentesítése volt az árvizektől, valamint jó lefolyási és hajózási viszonyok megteremtése az elfajult kanyarulatok átvágásával. Az eredményt ismerjük: Tiszaújlak és Titel közötti síkvidéki szakaszon 28 ezer kilométert mentesítettek az árvizektől. Az eredetileg 1214 kilométer hosszú síkvidéki folyószakasz 756 kilométerre rövidült, sőt torkolata is jóval délebbre volt a jelenleginél.

A XX. század első évtizedeiben a becseiek, törökbecseiek nagy számban érkeztek a Tiszán Titel környékére munkát keresni. Végül sokan nemcsak megélhetést, hanem élettársat is itt találtak maguknak. Mintha Titel akkor jelen-



Lösztalaj a Titeli-fennsíkon

több urbánus központ lett volna, mint napjainkban. Arról nem is szólva, hogy a jelekből ítélve ez az 5000–6000 fős városka egykor, jó ezer évvel ezelőtt kifejezetten fontos szerepet töltött be a szélesebb értelemben vett tájegység életének alakulásában.

Feljegyzések szerint a korai időkben megfordultak Bácska területén a kelták, a jazigok, az avarok, a frankok. A bolgárok utolsó uralkodójának, Zalánnak a székhelye – a legenda szerint – a Tisza és a Duna torkolatánál, Titelnél állt. Zalán országát Árpád vezér foglalta el a magyar nép Kárpát-medencei honfoglalásakor.

A település első írásos említése 1077-ből való Tytul néven. Később 1138-ban említik megint, mikor II. Béla király udvari káplánjaként egy Lőrincet említenek Titelről. IV. Béla király a tatárjárás után országszerte várakat és erődítményeket építtetett, valószínű, hogy 1247 után a titeli káptalan is fallal vette körül a templomot és káptalani épületeket. Jóval később Bácska a karlócai békével szabadult

fel 1699-ben a török uralom alól, ezután szervezte meg a bécsi udvar a Duna és a Tisza folyása mentén a határőrvidék itteni szakaszát, és állította fel a titeli Sajkás kerületet. Az osztrák–magyar kiegyezés után, 1873-ban a bécsi udvar megszüntette a határőrvidéket. A magyarok folyamatosan költöztek a vidékre, ám 1944 őszén a bevonuló partizán csapatok a helyi szerbek segítségével a magyar lakosságon elkövetett vérengzése nyomán, lélekszámuk alaposan lecsökkent, és a fogyatkozás a mai napig tart. Az utóbbi években a szórványvidék felkarolására tett igyekezet azonban reménykeltő eredményekkel jár, egyre több fiatal kapcsolódik be anyanyelvápolás, művelődési egyesületi tevékenység által a nemzet vérkeringésébe.

Nem túl népes, mégis Titel a Sajkás-vidék legnagyobb települése, Sajkáslak (Lok), Sajkásszentiván (Šajkaš), Sajkásgyöngyén (Đurđevo), Tündéres (Vilovo), Mozsor (Mošorin) veszik körül.



Titelnél a Béga torkollik a Tiszában, néhány kilométerrel odébb, Zalánkeménél (Slankamen) pedig a Tisza a Dunába



Kanyargós városközpont

1	2	3		4	5	6		7	8	
9				10				11		
12			13				14		15	
16							17	18		
19			20			21				
		22		23						
24	25		26			27			28	CS
29					30				31	
										NY

Keresztrejtvény

Rejtvényünkben egy neves magyar költő és két versének címe szerepel.

Vízszintes sorok: 1. A költő neve és egyik versének címe, 9. Táncmulatság, 10. L. R. L., 11. Az egyik szülő, 12. A mellettem levő, 13. Evésre alkalmas, 15. Sok a, 16. Rejtélyes, 17. Folyó Crna Gorában, 19. Hangtalanul les, 20. A közelebbit kérem, 23. Indián faragott oszlop, 24. Idegen női név, 27. Csilit betűi, 29. Korai gyümölcs, 31. Jupiter holdja.

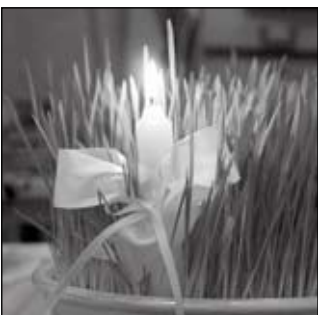
Függőleges sorok: 2. Üde, nyugalmas hely, 3. Zilahy Lajos, 4. Magával hozta, 5. Falfestmény, 6. Női hangnem, 7. Tantál vegyjele, 8. Gazdasági ág, 9. A költő másik verse, 13. Szántóeszköz, 14. Idea, 18. Gyümölcs, 21. Etuska, 22. Dal, 25. Apuska, 26. N. R. I., 28. Népies lyuk, 30. A tetejére.

Betűrejtvények

1	CS YI M KA O DON NA	2	CS Ö	3	N Ó	4	CS YI KA O ÉN, ÉN, ÉN
---	------------------------	---	---------	---	--------	---	--------------------------

Skandináv rejtvény (35.)

Rejtvényünkben babonához, valamint legendákhoz kapcsolódó névnapokat rejtettünk el, ezeket kell megfejtenetek.

	AZ ÓRAHOZ TARTOZIK	NŐI NÉV		NEDŰ BETŰI	FOSZFOR	ESZME	KONTINENS	LÉC KÖZEPE	
	50	IDÉZ		... MARS		DEHOGY!	NEM HASZNÁL		
	BÁCSKAI HELYSÉG				...SZÉNA			ÉSZAK	
	BIKAVIADAL				SÍR			SZERB	
	BAJNOKA					MÉREG SZERBŰL ÉPPEN EZELEŐTT		ELŐJÁRÓ	
KÉN		TÖRTÉNELMI IDŐSZAK	EDÉNY	HANGTALAN ZÁPOR	48		NŐI NÉV		
A BESZÉD RÉSZÉ			FRANCIA-ORSZÁG		TINÉDZSER		LIGA BETŰI		
		ILYEN KERTÉSZ: KEDEŚ IS VAN SEGÉLYHÍVÓ JEL				MÓKA BETŰI		NORD	
			HANGTALAN PÓZ	EURÓPAI ORSZÁG		5		NÉVELŐ	
			KERESZTŰL	IGEKÖTŐ				JUTTAT	
ALMAFAJTA	FÉL-DRÁGAKŐ							AMERIKAI HÍRÜGY-NÖKSÉG	
LUXEMBURG	EZ			SUGÁR	DEHOGY	NÍLUS NÉMETŰL		AUSZTRIA	
					100	NEM ISMER BE			

Anagramma

ÁRGUS
GÁZOL
KLÁRI
TELEL
LOVAG
PERES
LAKÁS
GAZSI
BOTOZ
ZENÉL
NÉGER

A megadott szavak betűiből képezz új, értelmes szavakat, és írd be azokat a rejtvényrácsba! A kiemelt oszlopban az óév utolsó napjának nevét olvashatod.

Magánhangzó-kereső

	K		S	✱	K		S	Z
K		N	Z		R	V	✱	
T	✱	L		R		✱		N
	R		✱	J		R	T	✱
T		N	G		L		C	
✱	V		R	S	✱	Z		Z
F		✱		Z	G		✱	
	✱		L	T		K		S
S	Z		L	✱	L		T	T

Ebből a rejtvényből hiányzanak a magánhangzók, pótolod őket!

TARKA OLDAL



Kicsi sarok

Játék a szavakkal

			O	
	O			
				G
				R
		N		

ELTÉR

EKKOR

RONDA

SONKA

TÁBOR

ZIZEG

Akármilyen a szilveszter, egy lány neve mindig megbújik benne. Hogy mi a lány neve, megtudod, ha a mellékelt szavakat megfelelő sorrendbe rakva beírod a rejtvényrácsba.

Betűdominó

G	L	B	D	O	O
T	É	Ú	V	J	E

A dominólapokból próbálj kirakni egy értelmes szöveget!

Szó-ta-gol-va

1		2		3	4
		5	6		
7	8		9	10	
	11				
12			13		14
		15			
16			17		

Vízszintes sorok: 1. Fémmel bevonó, 3. Becézett szülő, 5. Peru fővárosa, 7. Fűszernövény, 9. Királyok fejére teszik, 11. Régen orosz lovas harcos, 12. Ez is protézis, 13. Nobel-díjas indiai költő, 15. A mondás szerint minden út ide vezet, 16. Útonálló, 17. Fegyvernem.

Függőleges sorok: 1. Az események időrendi rögzítése, 2. Zoltánka, 4. Főváros a Balkánon, 6. Magyar város, 8. Régen börtönőr, 10. Kis motorkerékpár, 12. Képletesen a közömbös emberre mondják, 13. Orosz női név, 14. Női név.

Híába írunk már novembert, az igazi tél beköszöntének egyelőre nincs nyoma, jelentős lehűléssel továbbra sem kell számolni. Senki sem tudja, mikor eshet le az első hó, de az elmúlt évtizedekben az első havazás időpontja az esetek többségében november eleje és Mikulás napja között volt. Ha így lesz az idén is, akkor már nem kell sokat várni.

A találgatáson túl nem árt tisztában lenni azzal, mi bújik meg ezek a fogalmak mögött vegyi, fizikai szempontból.

Haladjunk sorjában! Gyakran láthatunk hófehéren szikrázó, vagy komor szürke felhőket az égen. Elsősorban télen, de gyakran ősszel és tavasszal köd borítja be a föld felszínét, zavarva ezzel a közlekedést. Ezeknél a természeti jelenségeknél a **levegőben** elkeveredett **vízcseppek** válnak láthatóvá.



Felhő akkor képződik, amikor a nagy páratartalmú levegő felemelkedik és lehűl. Ilyenkor a vízpára cseppekké sűrűsödik. A kiválás szabad szemmel nem látható szennyeződéseken indul meg.

A **köd** a föld felszínén kialakult felhő. Akkor keletkezik, amikor a földfelszín annyira lehűl, hogy lehűti a magas páratartalmú levegő legalsó rétegeit.

Eső akkor esik, ha a felhőben levő vízcseppek annyira megnönek, hogy már nem képesek lebegni.

Amikor spray-ket használunk, mesterségesen állítjuk elő a levegőben a folyadékrészecskéket elkeveredését. (Az egyes spray-k

Kelvin - Celsius - Fahrenheit		
Kelvin	Celsius	Fahrenheit
0 K	-273 °C	-459.4 °F
100 K	-173 °C	-279.4 °F
150 K	-123 °C	-189.4 °F
200 K	-73 °C	-99.4 °F
233 K	-40 °C	-40 °F
273 K	0 °C	32 °F
278 K	5 °C	41 °F
283 K	10 °C	50 °F
288 K	15 °C	59 °F
293 K	20 °C	68 °F
298 K	25 °C	77 °F
303 K	30 °C	86 °F
310 K	37 °C	98.6 °F
323 K	50 °C	122 °F
348 K	75 °C	167 °F
373 K	100 °C	212 °F
423 K	150 °C	302 °F
523 K	250 °C	482 °F
773 K	500 °C	932 °F
1023 K	750 °C	1382 °F
1273 K	1000 °C	1832 °F



Mikor jön a tél?

freontartalmú hajtógázai az ózonpajzsot károsítják.)

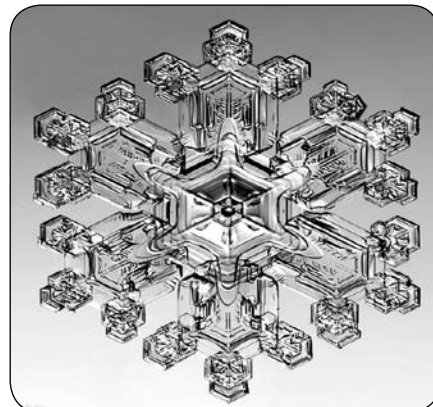
A **hó**, a hópehely kialakulása egy felhőkben szálló porszemmel kezdődik (pontosabban a tizedmikron nagyságú, pornál többszörösen kisebb méretű, finom eloszlású aeroszol részecskékkal), amelyre ráakad a levegőben található vízpára. Ez zuhanás közben jéggé fagy, és hatoldalú testté formálódik. Az ismert formák ezután azért alakulnak ki, mert az éleken gyorsabban nő a jég mennyisége. Az eredmény egy hatszög, amely tovább növekszik, amikor a hőmérséklet eléri a -12

Celsius-fokot. A hideg és meleg levegő változása tovább növeli a gyarapodó hópehelyet. A közhiedelem szerint nincs két egyforma hópehely. A tudósok szerint ez valószínűleg igaz, de csak a nagyobb pelyhek esetén. A kisebb, korai szakaszban lévő, egyszerűbb kristályok azonban lehetnek egyformák. A folyamatosan változó környezetnek és a H₂O rengetegféle kristályba rendeződési lehetőségének köszönhetően azonban az biztos, hogy nagyon sok fajta hópehely érheti el a talajt.

A **füstös és poros levegő szilárd részeket tartalmaz.** A **szmog** folyadékcseppekből és apró, szilárd részekből áll. Keletkezése a közlekedés és az ipari szennyezés következménye. Az egészségre rendkívül káros.

Tudod-e?

Az *élettelen anyagok* összetétele változatos, körülbelül százféle atomból állnak. Földünkön a leggyakoribb elem az oxigén, majd csökkenő mennyiségben a hidrogén, a szilícium, az alumínium, a nátrium, a vas, a kalcium, a magnézium stb. következik. Több iparilag fontos elem, mint a réz, a cink, az ólom, az arany csak nagyon kis mennyiségben fordul elő Földünkön. Az *élőlények anyagait* főként négy elem (a szén, a hidrogén, az oxigén és a nitrogén) építi fel, ezek vegyülete azonban sokszorosan meghaladja a szervesetlen anyagokét.



Mi a hideg?

A hőmérséklet az egyik legismertebb fizikai fogalom. Meghatározása mégis nehéz, bár mindannyian tudjuk, mi a hideg, vagy mi a meleg, hiszen bőrünk érzőideg-végződéseivel érzékelni tudjuk környezetünk, illetve a bőrünkkel érintkező tárgyak hőmérsékletét.

A hő mérésére szolgáló első, valóban tudományos műszert Galilei találta fel 1592-ben. E célra igen szűk nyakú gázpalackot használt. A palackot félig megtöltötte vízzel, és fejfelé állította egy ugyancsak vízzel telt edénybe. A hőmérséklet változásával a palackban levő vízoszlop lefelé vagy felfelé mozgott. Galilei nem vezette be a hőmérőskálát, úgyhogy ezt a műszert hőérzékelőnek, termoszkópnak nevezhetnénk inkább, mint hőmérőnek. Galilei termoszkópját Ray módosította 1631-ben. Ez egyszerűen a megfordított Galilei-palack, amelyben a melegeledést és a lehűlést a víz kiterjedése mutatja. 1633-ban Ferdinand, Toscanai természettudományok iránt érdeklődő hercege egy hőmérőt készített, amely alkoholt tartalmazott, és a cső tetejét elzárta, hogy az alkohol ne párologjon el. Végül 1640-ben az olasz akadémia tagjai megalkották a hőmérő prototípusát: higanyt alkalmaztak, és részben eltávolították a levegőt a lezárt cső felső részéből.



1. Napjainkban, szerte a világon kb. 6500 nyelvet beszélnek, és ebből 2000 kihalóban van (kihalóban lévő az a nyelv, melyet kevesebb, mint 1000 ember beszél).

2. Feltételezések szerint kéthetente hal ki egy nyelv a Földön.

3. A legtöbb hivatalos nyelv Indiában van, a számuk 17. A második legtöbb hivatalos nyelvű ország a Dél-afrikai Köztársaság, ahol számuk 11.

4. A legtöbb fajta nyelv és nyelvi dialektus Pápua Új-Guineában található, több

Érdekességek a világ nyelveiről

mint 700 féle. Ezért a helyi alkotmányban nincs olyan fogalom, hogy hivatalos nyelv. Az ügyiratokat angol és pidzsín nyelven készítik.

5. A Földön a legtöbbször által beszélt nyelv a kínai nyelv mandarin dialektusa – 885 millióan használják. A második a spanyol nyelv – 332 millió nyelvhasználó. Az angol nyelv pedig, melyet a nemzetközi kommunikáció nyelveként tartanak számon, a harmadik helyet foglalja el 322 millió beszélővel.

6. Kutatók úgy tartják, hogy a Föld lakosságának legalább a fele még egy nyelvet vagy annál is többet beszél.

7. A világ népeinek ábécéi többségükben főnyciai gyökerekkel bír, melyet i. e. 2. évezredben alkottak meg.

8. A legtöbb betű a Kambodzsi khmer ábécében található, pontosan 72. A legke-

vesebbet a Pápua Új-Guineához tartozó Bougainville szigeteken élő bennszülöttek használják, ez csupán 12.

9. A sedang nyelvben, melyet Laosz keleti részén és Vietnam középső részén beszélnek, 50 magánhangzó van.

10. Az abház nyelvben csak 2 magánhangzó van és 60 mássalhangzó.

11. A vietnami nyelvben az „én” személyes névmásnak 8 különböző jelentése van. Használatuk a nyelvhasználó nemétől és társadalmi hovatartozásától függ.

12. Anglia hivatalos nyelve 600 évig a francia volt.

13. Az et jel, és jel, vagy ampersand (&) gyakran feltűnt a latin ábécé utolsó betűjeként. Állítólag az et jel utolsó betűként történő tanítása – ami a 19. században általános volt – vezetett angol elnevezéséhez (ampersand), mely az „and per se and”, vagyis „és maga az és”.

Óra régi cd-ből



Kellékek:

- régi CD-k
- kartonpapír
- rajzszeg
- papírragasztó, olló

Elkészítés:

Kartonból vágj ki egy kisebb és egy nagyobb kört! A nagyobb kört ragaszd fel a CD hátoldalára (a hátoldal esetünkben a lemez felső része).

Rajzold meg és vágd ki a számokat 1-től 12-ig! Ragaszd fel a számokat a CD színes oldalára, majd illeszd a helyére az óra ébresztőjét is!

Állítsd össze a mutatókat! Óvatosan szúrj át rajtuk egy rajzszeget, majd tűzd rá a kisebb kartonkörre! Végül szúrd rá az órára!

Tedd rá a talpazatra és kész!

Hasznosítsd újra a régi cd-eket!

Állatfigurás faliképek

Néhány régi CD felhasználásával állatos képeket is készíthetsz, amelyekkel a szobád falát díszítheted.

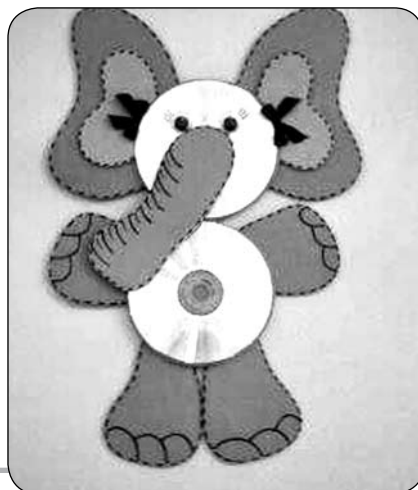
Kellékek:

- CD-k
- színes kartonpapír
- alkoholos filc

Elkészítés:

Színes kartonra rajzold meg a kiválasztott állat testrészzeit, majd vágd ki! Ha nincs színes kartonpapírod, fehérrel is dolgozhatsz, amit utána kiszínezel. CD-ből lesz a teste. Állítsd össze az állatkát, esetleg ragassz rá szemeket, szalagot stb.

Felfüggesztve jópofa falidísz lesz belőle.



Verekedős nyuszika

Egy nap a nyuszika bátran felüvölt a kocsmában:

- Ki akar velem verekedni?!
 - Hát például én! – szólal meg a medve.
- Mire a nyuszika:
- Jó, medve, akkor te velem vagy!

Ajándék

- Apu, mit szólnál, ha kapnál tőlem a születésnapodra egy új kulcstartót?
- Kedves volna tőled, de egy jó bizonyítványnak jobban örülnék!
- Késő. A kulcstartó már megvan.

Lovasiskola

Hajnalka a lovasiskolában már ugratni tanul. Első ízben irányítja lovát a másfél méteres akadály felé. Az állat azonban megtorpan az utolsó pillanatban, méghozzá úgy, hogy Hajnalka kiröppül a nyeregből, és a palánk túlsó felére pottyan.

– Nagyon jó! Remek! – lelkesedik az oktató. – Csak így tovább! De azért legközelebb a lovat is vigye magával!

Kérdés-felelet

- Miért jó a kígyónak?
- Nem izzad a hónalja.
- Melyik a legudvariasabb állat?
- A harkály, mert a saját oduján is kopog.
- Melyik a legbutább állat?
- A béka, mert eső előtt a vízbe ugrik.
- Hogyan kell nyulat fogni?
- Kiülsz egy bokor alá, és utánozod a sárgarépa hangját.
- Melyik állatnak a legjobb kedve?
- ???
- A juhé!

Garantáltan

Egy háziasszony a piacon megáll a halas stand előtt és megkérdezi az árust:

- Frissek ezek a döglött halak?
- Hogy frissek-e? Ha mesterséges légzést ad nekik, még úsznak is!

Vagányság

A farkascorda át akar kelni a hídon. Előbbük ugrik a nyuszika és így kiált:

- Hét, farkasok! Van köztetek vagány?
 - Nincs.
 - Akkor mindenki ad egy húszast nekem, a hídőrnek, és tovább mehetnek.
- Másnap ugyanez történik. Harmadnapra a farkasok tanakodni kezdenek, mert a helyzetet tűrhetetlennek tartják. Ezért kijelölnek három vagányt. Így indulnak útnak.

- Hét, farkasok! Van köztetek vagány?
- Igen! – ugrik elő a három farkas.
- No, medve koma, a vagányoktól ötvenet, a többiektől húszat!

Főnök

- Uram, egy különleges papagájt vennék!
- Látja, itt ez a zöld beszél németül, angolul, kívülről ismeri a telefonkönyvet. 100 dollár. A kék ismeri az összes játékautomata kódját. 150 dollár. A sárga 200 dollár. Rokonságban van az Interpol főnökének papagájával.
- Fantasztikus! És az a kopasz a sarokban mit tud?
- Azt én sem tudom, de 500 dollárnál nem adom alább, mert a többiek csak főnöknek szólítják.

Engedély

A határállomáson megállít a határőr egy autóst. Benéz a kocsiába, a vezető melletti ülésen egy óriás snaucer ül. Megkérdezi a határőr:

- A kutyának van engedélye?
- Mire a férfi:
- Nem, nincs rá szüksége, mindig én vezetek.

Macskafej

- Mi van a macska fején?
- ???
- Cirmos cica haj!

Álom

- Marci és Gazsi hazafelé ballag az iskolából.
- Azt álmodtam, hogy kértem tőled ötszáz forintot, és te adtál – mondja Marci.
- Jó – feleli Gazsi. – Megtarthatod.

Sejtés

- A papagájod éppen most repült el! – mondja az anyja a fiának.
- Sejtettem, hogy így lesz – sóhajt nagyot a gyerek. – Tegnap a földrajzlecke közben a vállamra repült, és nagyon tanulmányozta a térképemet!

Nem tudom

- A negyedik Pannika az iskolában azt a feladatot kapja, hogy írjon kedvenc hősről. Az anyukája roppant büszke volt, mivel a kislány róla írt.
- Miért éppen engem választottál? – kérdezi tőle.
- Mert nem tudom, hogy kell leírni Arnold Schwarzenegger nevét!

Rávezetés

- Mama! – lép be egy este a kis Marci anyja szobájába. – Tudod, ha az ebédlőben játszottunk, mindig nagyon aggódtál azért a kristályvázáért.
- Tudom.
- Hát akkor már ne aggódj.

Elemcsere

- Klárka születésnapjára kap egy ékszerteknőst. A kislány nézegeti, kopogtatja, forgatja, de a jószág csak nem akar kibújni a páncélja alól. Erre Klárka megszólal:
- Apu! Mi lenne, ha elemet cserélnénk benne?



Éltrevaló

A kis Szabolcs nagyon későn érkezik haza az iskolából. A nagymama szemrehányóan kérdőre vonja:

- Hol csavarogtál mostanáig?
- Én nem csavarogtam! Az utcán egy bácsinak elgurult egy fémhúszasa és nagy ordítás volt, mert mindenki azt kereste.
- Ezért kellett neked ilyen sokáig ott maradnod?
- Igen, meg kellett várnom, amíg abba hagyják, és mindenki elmegy.
- De miért?
- Mert rajta álltam a húszason.

Mikor érdemes horgászni?

Két horgász beszélget. Az egyik azzal dicsekszik, hogy a tóban milyen sok halat fogott már. A másik megkérdezi:

- És mondd, mikor érdemes horgászni?
- Egy és kettő között.
- És miért pont akkor?
- Mert akkor ebédel a halór.

Mi legyen a nadrággal?

Koppányka egész nap csavarog, aztán koszosan, mocskosan érkezik haza. Édesanyja a felháborodástól alig jut szóhoz.

- Na várj csak! Kiporolom a nadrágodat!
- Ugyan, ne fáradj, anya! – legyint a srác.
- Holnap leviszem a tisztítóba.

Ki kicsoda?

Petronellának a családi fényképalbumot mutogatja az anyukája.

- Ki ez a göndör hajú sportos hapsi itt melletted, anyu? – kérdezi a kislány.
- Ki más, hát az apukád, kicsim.
- Az apukám? – A gyerek töprengve néz maga elé, aztán azt kérdi: – Akkor ki az a kövér, kopasz bácsi, aki most nálunk lakik?

Talpraesett gyerek

- Mondd anyu, elveszett az, amiről tudjuk, hogy hol van?
- Hogy veszett volna el, fiacskám?
- Akkor a táskád sem veszett el, amit a Dunába ejtettem.

Születésnap buli

Lacika hétéves. Egyik osztálytársának születésnapja van, a szülők ebből az alkalomból bulit rendeznek és őt is meghívják. Lacikát a mamája elkíséri egészen a kapuig, s utoljára még tanácsokkal látja el arra nézve, hogyan viselkedjen, mit mondjon az idegen lakásban.

- Ne felejtse el majd megköszönni az enni-valót, és ha valami nem ízlik, arról ne beszélj!
- Lacika fölmeleg, eszik, iszik, játszik, amíg el nem érkezik a hazaindulás ideje. Akkor így szól:
- Köszönöm szépen a ropit. A többiről nem beszélék.

Lehetőségek

- Kisfiam, ha jó leszel, a mennyországba kerülés, ha meg rosszkodsz, akkor a pokolra mérsz.
- Értem, mama. És ahhoz milyennek kell lennem, hogy a cirkuszba mehessek?

Macskafarok

- Gyuluska, ne húzd a macska farkát!
- Én csak fogom. Ő húzza.

Lassabban!

- Pistike megkérdezi az ebédnél:
- Mama, kapok még egy kis tortát?
- Miért kérded?
- Mert ha nem kapok, lassabban eszem!

Félelem

A fogklinika egyik orvosához néha a városi börtön elítélteit is elviszik kezelésre. Éppen két fegyőr kíséri be egy megbilincselte rabot a rendelőbe, amikor az egyik kislány odasúgja az anyukájának:

- Ez a bácsi nagyon félhet a fogorvostól!

Hulla jó

- Anyu, igaz, hogy a testünk halálunk után porrá válik?
- Igaz, kisfiam.
- Akkor gyere gyorsan, mert egy hulla fekszik az ágyam alatt!

Nem ízlik

A tizenöt éves Évi megkérdezi kisöccsét, hogy miért fogott el a fürdőszobából a szájvíz.

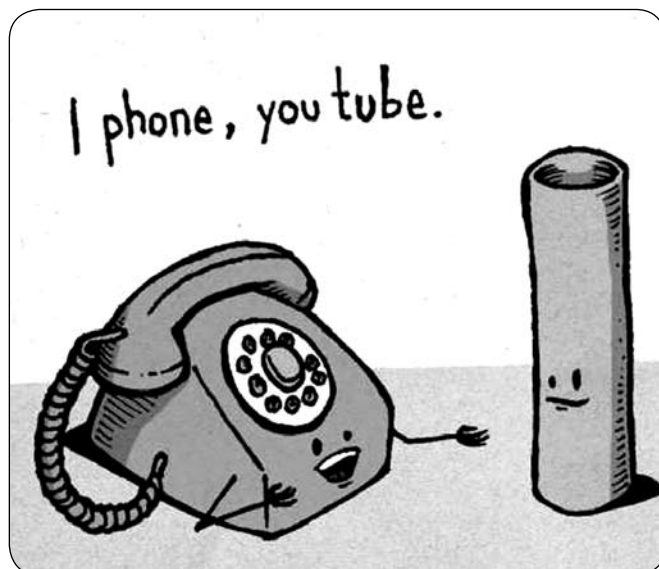
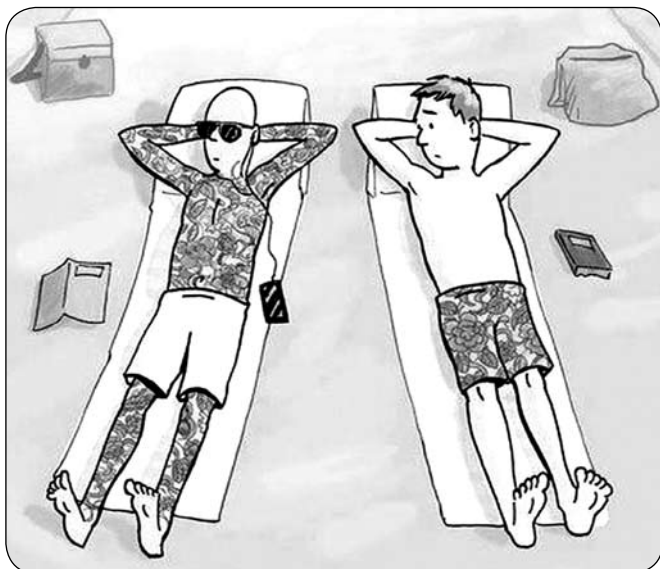
- Láttam, hogy apu megkóstolta, de kiköpte. Aztán anyu is megkóstolta, és ő is kiköpte. Gondoltam, jobb, ha kiöntöm az egészet!

Tévénézés

- A tévé előtt ülő Petike az anyjához:
- De mama, én még nem fekehetem le!
- Hogyhogy, kisfiam?
- Azt hallottam, hogy a gyerekek átlagban naponta hét órát töltenek a tévé előtt, és én még csak ötnél tartok!

Állatkert

- Pistike az állatkertben van a mamájával.
- Na, Pistike, szeretnél olyan szépen füttyülni, mint a fülemüle?
- Én inkább olyan nagyot szeretnék köpni, mint a láma...



ISKOLÁINK NÉVADÓI Móra Károly, Szaján



Rendszeresen közöljük a szajáni tanulók írásait és rajzait mind a Jó Pajtásban, mind másik gyermeklapunkban, a Mézeskalácsban. Eppen ezért bármikor leírjuk az iskola névadója nevét, felmerül bennünk, ki is lehetett Móra Károly. Mint az iskola honlapján kiderül, az intézmény arról a Móra Károlyról kapta a nevét, aki a feljegyzések szerint a második világháború idején az ellenállási mozgalomban jeleskedett a helybeliek közül.

Azt is megtudhatjuk, hogy Szajánban régóta működik iskola, de egyik-másik épület leégett, így többször kellett újraépíteni. Magyar nyelvű oktatás folyik nyolc tagozaton, noha a diákok létszáma igencsak megcsappant.

Kálmány Lajos 1882-ben a következőket írta: „Szaporodás, nemzetiségéhez való ragaszkodás és életrealitás, ennek a három tulajdonságának meg kellett az utolsó évtizedben lenni Temesköz minden népének, ha fogyni, pusztulni nem akart, ezért emeltem ki e hármat.” – idézik ugyancsak az iskola honlapján.

Szavazzunk!

Egyfajta játékra szólítunk benneteket, amelyhez nem kell más, csak jókedv és internet. Szeptemberben a Fruška gora/Tarcal kapta a legtöbb szavazatot töletek, így a legvonzóbb helylyé „nyilvánítottuk” Vajdaság három élőhelye közül. Októberben az újvidéki Vojvodina bizonyult e-mailben leadott szavazataitok alapján a legnépszerűbb szerbiai focicsapatnak. Internetes játékunk

folytatódik, novemberben arra keressük a választ, hogy melyik az a sport, amelyet legszívesebben űztök:

1. atlétika
2. röplabda
3. úszás
4. foci

Szavazataitokat egész hónapban várjuk a

jopajtas.szerk@magyarszo.com
e-mail címre.

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz

Kezdjük azonnal a 33. számunkban (november 5.) feltett kérdésre vonatkozó helyes válasszal: a fotón látható szegedi papucs abban különbözik a többi papucstól, hogy egyformára készítik, és viselet közben tapossa ki a gazdája a jobbos és a balos oldalát. Ezért mondják, hogy a szegedi papucsoknak nincsen párja. A válaszadók között volt, aki felhívta a figyelmünket, hogy a szegedi Dómban levő Szűz Mária-szobron is szegedi papucs látható, más megjegyezte – nagyon ügyesen –, hogy a papucs fejére varrt bojt valójában megmutatja, melyik a jobbos, melyik a balos lábbeli. Volt olyan is, aki a szegedi Móra Ferenc múzeumban járva találta meg a megfejtést. Sőt, képet is küldött. A helyes választ beküldtek közül a szerencse az **újvidéki Lavros Timeára**, a József Attila iskola ötödikéire mosolygott. Könyvtálmát december elején postázzuk.



Újabb feladatunk sem okozhat különösebb fejtörést. Kérdésünk a következő: hogy hívjuk a felvételen látható képződményt? Reméljük, jártatok már barlangban, és tudjátok a választ. A megfejtést küldjétek el mielőbb a címünkre! **Jelentkezéseket november 26-áig fogadjuk levélcímünkön: Jó Pajtás, Vojvoda Mišića 1., 21.000 Novi Sad vagy a jopajtas.szerk@magyarszo.com e-mail címen.** A beküldők figyelmét felhívjuk arra, hogy nevük mellett tüntessék fel osztályuk, iskolájuk, lakhelyük nevét és címét. Köszönjük!

CIP – Katalogizacija
u publikaciji
Biblioteka
Matice srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBISS.SR-ID
16225794



Vajdaság
Autonóm Tartomány
kormány

A Jó Pajtás megjelenését támogatja



BETHLEN GÁBOR
Alap



Szekeres László
Alapítvány



68 éves a Jó

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvoda Mišića 1., Szerbia ■ A Kft. igazgatója: **Ókrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Viktor Rajnai Anita** ■ Állandó külmunkatársak: **Bence Erika, Bori Mária, Botza Gyarmati Krisztina, Farkas Ilona, Gyarmati Balázs, Kis Laura, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: +381/21/ 475-400-8 (csak telefon) ■ Kéziratokat és képeket nem őrzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon/fax: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasman@magyarszo.com ■ Dinárfolyósámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomtatásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■ Jó Pajtás az interneten: <http://www.tippnet.rs/jopajtas> ■ jopajtas.szerk@magyarszo.com